

Slovenski VESTNIK

Poštini urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt

Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov

P. b. b.

LETNIK XXXI.

CELOVEC, PETEK, 25. JUNIJ 1976

ŠTEV. 26 (1767)

Sklep o štetju

pomeni popolno kapitulacijo pred silami nemškega nacionalizma in neonacizma

Na sestanku predsednikov treh v parlamentu in koroškem dežel-
nem zboru zastopanih strank, ki je bil v torek 22. 6. 1976 na Dunaju,
so — po izjavah in poročilih sodeč — dosegli „odločilni prodor“: pred-
vidoma 6. julija bo parlament izglasoval novelizacijo zakona o ljud-
skem štetju in 14. novembra naj bi bilo po vsej Avstriji izvedeno po-
seben štetje; hkrati naj bi bil sprejet tudi zakon o narodnostnih sku-
pinah, o katerem pa še ni znano, kdaj naj bi začel veljati, niti še ni
bilo doseženo soglasje glede odredb, s katerimi naj bi bila urejena
posamezna vprašanja, ki jih omenjeni zakon samo našteva, ne pa
tudi ureja.

Sedaj doseženi sporazum o tako imenovani „rešitvi“ manjšinskega vprašanja je klasičen primer manjšinam skrajno sovražne manjšinske politike Avstrije. Ne oziraje se na utemeljene pomisleke in proteste prizadetih manjšin, ne oziraje se na odpor demokratične avstrijske javnosti in ne oziraje se na resna sva-
rila Jugoslavije so odgovorni poli-
tični dejavniki v polni meri sprejeli
zahteve nemških nacionalistov in
njihove avantgarde starih in novih
nacistov: sklenili so ugotavljanje
manjšine in se torej odločili za
ukrep, ki pomeni očitno revizijo
državne pogodbe, medtem ko so
pustili vprašanja člena 7 še naprej
nerešena.

Avstrija na izpitu

Očitno kot „odgovor“ na torkov
sklep o preštevanju manjšine je pri-
šlo v noči od torka na sredo v raz-
nih krajih južne Koroške do novih
napisnih akcij, s katerimi je bila Av-
strija opozorjena na njen že več kot
20 let stari dolg glede izpolnitve čle-
na 7 državne pogodbe. Policija je v
zadnjih dneh zaslišala tudi nekaj ko-
roških Slovencev, ki jih je osumila,
da so sodelovali pri teh akcijah. Pri
zasliševanjih in hišnih preiskavah so
se varnostni organi baje posluževali
„oblik“, ki nevarno spominjajo na
zloglasne metode gestapa (tako so
npr. pri neki noseči ženi ponoči vdrli
v sobo ter jo „zasliševali“ do poznih
jutranjih ur!).

Sicer pa je obnašanje policije le
ena plat, značilna za odnos do ko-
roških Slovencev. Gre tudi še za ne-
kaj drugega: Leta 1972 so nemški
nacionalisti in neofašisti pod zaščito
policije uničevali uradne dvojezične
napise; storilci so bili torej znani,
vendar jim nihče ni skrivil lasu. Pri
sedanjih akcijah so storilci z določeno
obliko „samopomoči“ napravili
samo tisto, kar bi morala država na-
praviti že pred 20 leti; če bi jim res
dokazali krivdo, kako bodo pristojne
oblasti potem ravnale? Torej je Av-
strija na izpitu in bo morala pred
svetovno javnostjo dokazati, kako je
v resnici z enakopravnostjo njenih
državljanov in njihovo enakostjo
pred zakonom.

Prepričani pa smo, da vseh takih
in podobnih vprašanj danes sploh ne
bi bilo več, če bi varnostne in pravo-
sodne oblasti leta 1972 ravnale tako,
kot jim to nalagata zakon in ustava.
Vendar tega niso storile, zato skupaj
s pristojnimi političnimi dejavniki tu-
di nosijo odgovornost za vse posledice,
ki jih ima usodno kapituliranje
pred silami nemškega nacionalizma
in fašizma!

Slovencev in zožili njihov več kot
tisočletni avtohtoni prostor na Ko-
roškem.

Imeti mora Jugoslavijo in
njene voditelje ter mednarodno jav-
nost za zelo naivne, če misli, da jih
bo „prepričal“, da je štetje manjšin
potrebno za izvedbo člena 7, ko
pa je jugoslovanska vlada vendar
že ponovno zelo jasno izjavila, da
je preštevane v kakršnikoli obliki
kot pogoj za izpolnitev člena 7 po-
vsem nesprejemljivo in da pomeni
očitno revizijo državne pogodbe.

Koroške Slovence pa mora
sploh imeti za popolne tepce, če
pričakuje, da nas bo z „odločnim
prepričevanjem“ prepričal o potre-
bi in upravičenosti preštevanja, ko
pa je vendar še prejšnji teden sam
trdil, da štetje sploh ni potrebno.
Če je zdaj skupaj z ostalimi pred-
stavniki parlamentarnih strank kljub
temu kapituliral pred nemškimi na-
cionalisti, potem vsaj od nas ne
more zahtevati, da se uklonimo
tistim silam, ki so že enkrat pri-
vedle Avstrijo v objem fašizma,
koroške Slovence in druge avstrijske
demokrate pa obsodile na smrt.

S kanclerjem se strinjamo samo
v toliko, v kolikor trdi, da nihče ne
želi konfrontacije. Vendar moramo
ugotoviti, da nas v konfrontacijo
silijo prav odgovorni dejavniki Av-
strije, ko proti jasnim določilom dr-
žavne pogodbe sklenejo ugotavl-
janje manjšine in s tem revizijo dr-
žavne pogodbe. Koroški Slovenci
bomo — čeprav neradi — to kon-
frontacijo prisiljeni sprejeti ter bo-
(Dalje na 8. strani)

Za brez dvoma usodno odločitev
psihološko ne bi mogli najti boljšega
trenutka kot „tisočletnico“ Ko-
roške, da še bolj demonstrirajo svo-
jo moč in surovo pokažejo, da se
ne ozirajo na nobene še tako po-
zitivne in konstruktivne predloge
koroških Slovencev, zlasti ne na
njihovo vedno spet izpričano pri-
pravljenost za sporazumno reše-
vanje odprtih vprašanj. Še prejšnji
teden je kancler Kreisky izjavil, da
štetje sploh ne bi bilo potrebno,
ker da točno vedo, kje živimo koro-
ški Slovenci. Ta teden pa se jim je
naravnost mudilo, da ugodijo zah-
tevi nemških nacionalistov in očitno
ne samo njihovi težnji po statistič-
nem etnocidu!

Sicer pa mora imeti kancler
Kreisky vse skupaj za neumne,
če misli, da bo s tem, ker bo štetje
izvedeno po vsej Avstriji, našel ali-
bi za ugotavljanje manjšine, ko
pa vendar novelizacijo zakona o
ljudskih štetjih kot tudi zakon o na-
rodnostnih skupinah sklepajo samo
zato, da bi na osnovi rezultatov
štetja zmanjšali pravice koroških

Vsi na protestni zbor!

Gre za naš obstoj

V parlamentu zastopane stranke nas hočejo z brutalnim in do skrajnosti nede-
mokratičnim sklepom o preštevanju posebne vrste postaviti ob zid in nam deliti naše
pravice iz avstrijske državne pogodbe na podlagi zahtev nemških nacionalistov.

V drugi svetovni vojni smo bili koroški Slovenci obsojeni na smrt. Takrat smo se
skupaj s svobodoljubnimi narodi uprli in naše orožje so bili: trdna volja do življe-
nja in zaupanje v zmago pravice.

Tudi sklepu o preštevanju posebne vrste se bomo koroški Slovenci odločno in
brezkompromisno uprli. Zato pridite vsi na

protestni zbor

odbornikov in krajevnih zaupnikov vseh narodnih organizacij koroških Slovencev, ki
ga sklicujeta Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških
Slovencev.

ČAS: SOBOTA 3. JULIJA 1976 OB 19.30 URI

KRAJ: VELIKA DVORANA DOMA GLASBE (KONZERTHAUS) V CELOVCU

Prepričani smo, da se boste zaradi resnega političnega položaja, v katerem se
nahaja naša narodnostna skupnost, PROTESTNEGA ZBORA zanesljivo udeležili.

Narodni svet koroških Slovencev

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Koroški Slovenci

za nadaljnjo internacionalizacijo

● Predstavniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev so
se spričo zaostritve položaja zlasti po sklepu strank o preštevanju
manjšin zglasili v sredo 16. 6. 1976 pri jugoslovanskem generalnem
konzulu v Celovcu Bojanu Lubeju. Prikazali so mu trenutni položaj in
ga prosili, da posreduje zveznemu sekretariatu za zunanje zadeve
SFRJ željo koroških Slovencev po nadaljnji podpori njihovega boja
in posebej po ustreznih diplomatskih intervencijah pred mednarodnimi
forumi v zaščito interesov slovenske narodne skupnosti na Koroškem.
Generalni konzul Lubej je zagotovil, da bo prošnjo posredoval pristoj-
nim organom.

● V torek 22. 6. 1976 je tajnik Zveze slovenskih organizacij na
Koroškem dipl. inž. Feliks Wieser v spremstvu člana upravnega odbora
ZSO dr. Zdravka Velika obiskal jugoslovanskega veleposlanika na Du-
naju dipl. inž. Gustava Vlahova ter ga informiral o najnovejšem po-
ločaju na Koroškem, ki je nastal po sklepu strank o preštevanju manjšin.
Veleposlanik Vlahov je ob tej priložnosti ponovno poudaril dose-
danje načelno stališče SFRJ kot države matičnega naroda ter opozoril
na obveze republike Avstrije za dosledno izpolnitev državne pogodbe
in posebej njenega 7. člena.

● V nedeljo 20. 6. 1976 pa je veleposlanik Vlahov sprejel novo-
izvoljeno predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev, ki ga je
naprosilo, da bi se Jugoslavija tudi v bodoče zavzemala za uresničitev
pravic koroških Slovencev, in sicer tudi pred mednarodnimi forumi. Ve-
leposlanik Vlahov je zagotovil, da bo Jugoslavija v bodoče z največjo
intenzivnostjo pred različnimi forumi izkoristila vse možnosti, da med-
narodno svetovno javnost seznani s položajem koroških Slovencev in o
neizpolnjevanju državne pogodbe s strani avstrijske vlade.

ODLOČNO STALIŠČE JUGOSLAVIJE:

Preštevane manjšin je povsem nesprejemljivo

Predstavniki zveznega sekretaria-
ta za zunanje zadeve SFRJ Mirko
Kalezić je na tiskovni konferenci
dne 17. 6. 1976 seznanil novinarje
s sporočilom, ki ga je sprejela ju-
goslovanska vlada v zvezi s skle-
pom avstrijskih strank glede prešte-
vanja manjšin. Sporočilo se glasi:

Preštevane slovenske in hrvaške
narodnostne manjšine v Avstriji v
kakršnikoli obliki, tudi kot tako ime-
novani „jezikovni popis“ — kar naj
bi bilo pravzaprav pogoj za izpol-
nitev jasnih in preciznih obveznosti
avstrijske vlade glede pravic in za-

ščite slovenske in hrvaške narod-
nostne manjšine na Koroškem, Šta-
jerskem in Gradiščanskem, kot jih
predvideva državna pogodba o
vzpostavitvi neodvisne in demo-
kratične Avstrije z dne 15. maja
1955 — je povsem nesprejemljivo
za jugoslovansko vlado.

Jugoslovanska vlada vidi, kot je
že večkrat poudarila, v dogovoru
treh avstrijskih parlamentarnih
strank (9. junija 1976), naj bi naj-
pozneje do 10. novembra prišlo
do „jezikovnega popisa“ narod-
nostnih manjšin v Avstriji, prizade-
vanje, da bi v bistvu revidirali dr-
žavno pogodbo.

Ta dogovor je v nasprotju s pri-
zadevanji, ki jih je bilo opaziti v
zadnjem času, da bi se odnosi
med Jugoslavijo in Avstrijo razvi-
jali čimbolj ugodno, v duhu odlo-
čitev iz Helsinkov, dobrega sosed-
stva in spoštovanja mednarodnih
obveznosti, prevzetih z državno po-
godbo. Omenjeni dogovor v na-
sprotju z duhom in besedo držav-
ne pogodbe pomeni tudi popuščanje
šovinističnim silam, ki so, kot
je znano, zainteresirane za to, da
bi ustvarjali ozračje nacionalne ne-
strpnosti in sovraštva, in ki žele
preštevane kot najbolj grobo ob-
liko pritiska na manjšini izkoristiti
za omejevanje pravic in zaščite
slovenske in hrvaške manjšine v
Avstriji ter prostora, kjer ti manjšini
živita.

Odločno nasprotovanje sloven-
ske in hrvaške manjšine zoper to,
da bi njune pravice, natančno do-
ločene v državni pogodbi, ki se
njena uresničitev zavlačuje že 21
let, pogojno povezovali z njunim
preštevanjem, je popolnoma ra-
zumljivo jugoslovanski vladi, ki v
celoti podpira narodnostni skupini
Jugoslavije v Avstriji v njenem pra-
vičnem prizadevanju za uresničitev
pravic, ki jima jih jamči državna
pogodba brez vsakršnega postavl-
ljanja pogojev.

SFRJ kot podpisnica državne po-
godbe se stalno zavzema za to, da
(Dalje na 8. strani)

Zaostrovanje ozračja na Koroškem

koristi le nacionalističnim in neonacističnim silam

● Da republika Avstrija 30 let po zmagi nad fašizmom in 20 let po podpisu državne pogodbe še vedno ni izpolnila določil člena 7, je splošno znano in danes priznavajo to tudi avstrijski politiki sami.

● Da so že od nekdaj najbolj vneto zahtevale ugotavljanje manjšine in s tem neizpolnjevanje državne pogodbe Slovencem nenaklonjene, zgodovinsko s fašizmom obremenjene sile, ki so se in se še povezujejo z mednarodno reakcijo (najnovejši dokaz je bila prireditel "koroških brambovcv" v Kotmari vasi, kjer so javno pozdravljali nekdanje ustaše in bivše SS-ovce), je prav tako jasno in tudi avstrijski vladi dobro znano.

● Da so zavezniki pri pogajanjih za avstrijsko državno pogodbo zavrnili angleški predlog o "znatnem številu" in sprejeli določilo, po katerem pravice iz člena 7 niso odvisne od nobenega preštevanja manjšine, dobro vedo tudi kancler Kreisky in drugi avstrijski politiki.

● Da smo koroški Slovenci odločno in brezkompromisno zavrnili sklep strank, da nas preštejejo in nam pravice iz državne pogodbe delijo po odstotkih, je znano in nepreklicno.

● Da vedno več demokratičnih Avstrijcev iz vseh idejno-političnih taborov odločno in utemeljeno odklanja preštevanje kot pogoj in podlago za izpolnitev člena 7 državne pogodbe, je tudi že vsem znano.

● Da Jugoslavija kot sopodpisnica avstrijske državne pogodbe odločno odklanja vsako štetje, je prav tako že dolgo znano in je bilo sedaj ponovno jasno povedano v izjavi predstavnika zveznega sekretariata za zunanje zadeve SFRJ.

Gotovo ni v interesu avstrijske vlade, da bi se morala pred mednarodno javnostjo zagovarjati zaradi neizpolnjevanja državne pogodbe in zaradi zaostrovanja položaja na Koroškem. Tudi koroški Slovenci si ne želimo zaostrovanja in smo že neshetokrat povedali in dokazali, da nam gre za miroljubno, toda pravično rešitev odprtih vprašanj. Enako stališče zastopajo demokratične sile v Avstriji, ki nas podpirajo v naši borbi. Prav tako pa se tudi Jugoslavija že dolga leta trudi, da bi bili odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo ter med Koroškimi in Slovenijo čim boljši in vsestranski; zato Jugoslavija in Slovenija nikakor nista zainteresirani na tem, da bi se odnosi na Koroškem še naprej zaostrovali.

Kljub vsemu temu pa avstrijska vlada vztraja pri ugotavljanju manjšine in s tem hote ali nehoti podpira tiste sile v deželi, ki jim ni do pravične in miroljubne rešitve. Z vso močjo si te sile prizadevajo, da bi pod plaščem "domovinske zvestobe" zastopale "nacionalne" interese večinskega naroda, ki jih menda ogroža slovenska manjšina na Koroškem. V zadnjih letih je tem silam dejansko uspelo, da so zanetile med obema narodoma v deželi sovraštvo in nemire (deželnega glavarja Simo so obmetavali z jajci in paradižniki; kanclerja Kreiskega so zmerjali z "židovsko svinjo" in mu grozili, da ga bodo ubili; avstrijski zakon o dvojezičnih napisih so v imenu tako zlorabljen "domovinske zvestobe" potepali v blato; demokratične sile, ki podpirajo boj koroških Slovencev, imenujejo "degenerirana tolpa"; dr. Brandstallerjevi in prof. Gattererju kratko malo "prepovedo", da bi še kdaj prišla na Koroško itd.). Te sile so se prebile v ospredje političnega dogajanja in celo v avstrijskem parlamentu jih verno poslušajo.

Povsem jasno je, da samo take sile potrebujejo za svoj obstoj in za svoje "poslanstvo" (ko ščitijo "ogrožene" nacionalne interese večinskega naroda) z nacionalističnim gnevom prepojeno ozračje. Kajti ozračje političnega terorja in ustrahovanja, razpihovanja nacionalističnih strasti, groženj in bombnih atentatov koristi tem silam, ker le v takem ozračju lahko plodijo novo sovraštvo in nov nacionalistični gnev.

Pri tem pa ne smemo prezreti, da imajo svoje prste vmes tudi mednarodne nacionalistične in neonacistične sile, katerim politično ozračje v Avstriji očitno ugaja. Gotovo ni slučaj, da so pred leti prav iz Avstrije vdrle oborožene ustaške tolpe v Jugoslavijo; tudi ni slučaj, da se bivši ustaši, belogardisti in SS-ovci družijo z "domovinskimi" krogi na Koroškem, kakor ni slučaj, da so pri podiranju dvojezičnih napisov sodelovale zloglasne Burgerjeve teroristične skupine.

Tako gledano se tudi zadnji bombni atentat v Velikovcu pokaže v povsem drugačni luči.

Zakaj se je zgodilo to prav v Velikovcu? Že leta 1953 je tam zletel v zrak spomenik, ki je bil postavljen

v čast protifašističnim borcev; krivcev in storilcev policija vse do danes ni odkrila. Znani pa so atentatorji na partizanski spomenik na Robežu in znano tudi je, iz katerih krogov prihaja miselnost, ki jim je narekovala zločinsko dejanje. Ali ni naravnost sumljivo, kako vehementno, čeprav brez vsakega dokaza, skušajo

Obsodba Avstrije ker ne izpolnjuje državne pogodbe

Ob 50-letnici III. kongresa SKOJ (Zveza komunistične mladine Jugoslavije) je bila zadnja sobota na Ravnah na Koroškem osrednja slovesnost, na kateri so se spominjali ilegalnega dela pred 50 leti. Spregovorili pa so tudi o današnjih vprašanjih mladine Slovenije oziroma Jugoslavije.

V tej zvezi je predstavnik jugoslovanske mladine Dragan Milič med drugim poudaril, da se Zveza socialistične mladine Jugoslavije pridružuje celotni jugoslovanski javnosti in obsoja ravnanje avstrijske vlade, ki še vedno odlaga uresničitev državne pogodbe. V protestnem pismu avstrijski vladi pa so udeleženci proslave zahtevali, "da uresničitev državne pogodbe ne sme biti in ne more biti odvisna od kakršnega koli preštevanja manjšin."

zdaj krivdo za velikovski atentat zvaliti na Slovence? Po drugi strani pa so razni pripadniki avstrijske vojske, ki so gotovo večji ravnanja z različnim orožjem in tudi razstrelivom, že ponovno demonstrirali svojo povezanost s KHD; ni slučaj, da bo na hujšaški prireditvi "kameradov" iz druge svetovne vojne v Št. Jakobu v Rožu govoril general avstrijske vojske; ni slučaj, da je koroškemu Slovincu, ki je zagovarjal člen 7, oficir avstrijske vojske zagrozil, da ga v primeru zaostrovanja čaka krogla; in prav tako ni slučaj, da so predstavniki avstrijske vojske aktivno sodelovali na zadnji prireditvi KHD v Kotmari vasi, kjer so Slovence in njihove zaveznike iz vrst večinskega naroda imenovali "degenerirana drhal".

Že sama postavitev spomenika bivšemu nacistu Steinacherju je bila nesramna provokacija vseh avstrijskih antifašistov, ki so se borili in darovali svoja življenja za demokratično Avstrijo. Avstrijska vlada, ki s svojo nenačelnostjo in s svojim popuščanjem nemškemu nacionalizmu na eni strani sama načenja temelje demokratične republike, na drugi strani pa doprinaša k temu, da postaja Koroška torišče mednarodne reakcije, v celoti nosi odgovornost za nemire na južnem Koroškem dejansko je sama tudi politični detonator za bombo v Velikovcu.

Koroški Slovenci se moramo bolj kot kdaj koli po drugi svetovni vojni zavedati, da se bo pritisk na nas še stopnjeval, da bodo sledila še nadaljnja podtikavanja in javni napadi na našo narodno skupnost. Pri tem moramo vedeti, da imajo taka podtikavanja predvsem namen, razbiti zavezništvo med slovensko in nemško govorečimi sodržavljanji. Marsikak avstrijski demokrat bo prej ali slej nasledel demagoškim in provokatorskim akcijam nemških nacionalistov — ne nazadnje tudi po "zaslugi" neobjektivnega poročanja koroškega tiska o manjšinskih problemih in o razmerah na Koroškem; saj ni slučaj, da je našel predsednik KHD na prireditvi v Kotmari vasi besede pohvale le za koroške liste, medtem ko je ostalemu avstrijskemu in inozemskemu tisku očital, da "potvarja" dejstva.

Na drugi strani pa se bo vedno več avstrijskih demokratov začelo zavedati, da ne gre samo za pravice koroških Slovencev, marveč sploh za demokratizacijo v državi. Truditi se moramo, da bomo pridobili čim več zaveznikov med nemško govorečimi sosedi in da bomo našo problematiko ponesli preko koroških meja po vsej Avstriji, pri čemer pa se moramo zavedati, da bodo nemški naciona-

Odločno zavračamo

neodgovorne izjave in podtikavanja

V zvezi z nedavnim dinamičnim atentatom v Velikovcu je predsedstvo Zveze slovenskih organizacij na Koroškem preko avstrijske tiskovne agencije APA objavilo dne 16. 6. 1976 posebno izjavo, v kateri je rečeno, da bombe in dinamit nikdar niso bili oblika politike ZSO, ki se nasprotno ves čas svojega obstoja trudi za enakopravno vključevanje koroških Slovencev v avstrijsko družbo in si prizadeva za dosledno izpolnitev člena 7. ZSO pa je tudi vedno opozarjala, da bosta zavlačevanje izpolnitve člena 7 in izvedba ugotavljanja manjšine položaj na Koroškem le še zaostila in nikakor ne moreta služiti mirnemu sožitju v deželi.

Zato pa mora ZSO — je dalje rečeno v izjavi — z vso odločnostjo zavrniti izjave deželnih politikov in predsednika koroškega Heimdienstsa, ki hočejo krivdo razstrelitve spomenika še pred kakršno koli izsleditvijo krivcev in storilcev že vnaprej naprtiti Zvezi slovenskih organizacij oz. koroškim Slovincem. Sprito eskalacije nemškega nacionalizma in neonacizma na militančni prireditvi koroškega Heimdienstsa v Kotmari vasi, kjer je bilo govora o "degenerirani tolpi" in je prišlo do drugih izpadov proti koroškim Slovincem in sploh proti vsem, ki se zavzemajo za sporazumno rešitev manjšinskega vprašanja, so izjave in podtikavanja, češ da nosijo koroški Slovenci krivdo za atentat na spomenik v Velikovcu, povsem neodgovorne in očitno služijo namenu, da bi preiskave usmerili le v določeno smer.

ZSO izraža v svoji izjavi prepričanje, da more takšno dejanje služiti samo tistim, ki nočejo miru v deželi in predvsem nočejo rešitve manjšinskega vprašanja. Nadalje ZSO opozarja, da so v Velikovcu že enkrat demonstrirali, da znajo ravnati z razstrelivom. Leta 1953 izvedeni atentat na partizanski spomenik, katerega pobudniki in storilci vse do danes niso bili izsledeni, je prav tako značilen kot pa neposredno po razstrelitvi Steinacherjevega spomenika izvedeni napad na slovensko Posojilnico v Velikovcu. Sicer pa je — kot je rečeno ob koncu izjave ZSO — zgodovinsko znani požig Reichstaga v Berlinu najboljši dokaz, kakšnih provokacij so zmožni fašistični krogi, če to smatrajo za koristno svojim ciljem.

listi najbolj napadali prav ta naša prizadevanja. Prav tako pa je jasno, da nam je pomoč matičnega naroda danes potrebna bolj kot kdajkoli po letu 1955.

Vse bolj postaja očitno, da na Koroškem ne gre samo za naše narodnostne pravice. Na delu so nazadnje in nedemokratične sile, ki so povezane s sorodnimi krogi v Evropi in v svetu, na Koroškem in sploh v Avstriji pa zaradi nenačelne politike vlade vidijo ugodno torišče za svojo dejavnost. Zato se je bati, da bodo bombni atentati še pretresali ozračje na Koroškem — če bo to reakcionarnim silam v korist.

Na avstrijsko vlado ponovno apeliramo, naj odstopi od predvidenega preštevanja in brezpogojno izpolni člen 7 po črki in duhu, kajti v nasprotnem primeru se bo ponovno potrdilo že iz zgodovine znano dejstvo, da Avstrija nikoli ni hotela in znala urediti narodnostnih vprašanj. In le še to: koroški Slovenci smo trdno prepričani v zmago pravice in resnice. V zgodovini še nikoli nismo klonili, niti takrat ne, ko smo se znašli pred genocidno "Endlösung"; zato tudi v prihodnje ne nameravamo kloniti. Upri smo se fašizmu, upiramo se diktatu preštevanja in upri se bomo tudi še tako močnemu političnemu in drugemu nasilju.

Napravite konec gonje proti manjšini

V Linzu na Zgornjem Avstrijskem je bilo zadnji teden srečanje nemškonacionalnih študentov in sorodnih skupin, katerega udeleženci so spet enkrat manifestirali svoje duhovno sorodstvo s "tisočletnim rajhom" in njegovo ideologijo.

Očitna neonacistična demonstracija je izzvala odpor demokratičnih sil. Že v noči pred zborovanjem so se pojavili napisi z nedvoumnim pozivom "Ven z nacisti!" ter opozorilom na člen 7 državne pogodbe. Podobno je bilo med samo prireditvijo, kjer so delili letak socialističnih mladinskih organizacij in osebnosti, ki so opozarjale na neonacistični značaj prireditve ter se odločno izrekle proti diskriminaciji slovenske manjšine na Koroškem.

S pozivom "Ven z nacisti" je bil posebej sprejet tudi predsednik koroške FPO Ferrari, ki se je v Linzu predstavil z značilnim "Heil Kärnten".

„Koroški Slovenci niste sami - borili se bomo za vaše pravice“

V našem boju proti diktatu preštevanja in za uresničitev člena 7 koroški Slovenci nismo sami. Imamo vedno več zaveznikov med večinskim narodom v Avstriji, imamo pa zlasti vso podporo matičnega naroda in vseh jugoslovanskih narodov.

Izraz te podpore je bilo tudi protestno zborovanje v sredo prejšnji teden v ljubljanskem študentskem naselju, kjer se je zbralo več tisoč mladink in mladincev iz vrst delavske in srednješolske mladine. Na zborovanju so govorniki ostro obsodili sklep treh strank o preštevanju manjšin, zavzeli so se za takojšnjo in brezpogojno izpolnitev člena 7, hkrati pa zahtevali prepoved koroškega Heimdienstsa. Svoj protest in svoje zahteve je mladina

izpovedala tudi s številnimi transparenti.

"Koroški Slovenci niste sami — borili se bomo za vaše pravice", "Preštevanje slovenske manjšine: sramota za Avstrijo", "Zahtevamo pravice Slovencev na Koroškem", "Ne damo se preštevati", "Brezpogojno izpolnite 7. člen" in podobno so se glasili napisi, s katerimi je mladina demonstrirala tudi pred poslopjem avstrijskega generalnega konzulata. V protestnem pismu, ki ga je delegacija izročila konzulu, pa je bilo poudarjeno:

Mladi delavci, študentje in dijaki, zbrani na zborovanju v Ljubljani, zahtevamo takojšnjo, popolno in brezpogojno izvedbo člena 7 avstrijske državne pogodbe brez kakršnegakoli ugotavljanja ali preštevanja manj-

šine; zahtevamo v skladu s 5. odstavkom 7. člena avstrijske državne pogodbe prepoved koroškega Heimdienstsa in vseh protimanjšinskih neonacističnih organizacij ter vsakršne dejavnosti in propagande proti manjšini. Protestiramo proti popuščanju avstrijske vlade pred nemškimi nacionalisti in neonacističnimi elementi, ker vemo, kam take popuščanje vodi. Smatramo, da je boj za uresničevanje pravic narodnostnih skupnosti sestavni del boja naprednih in demokratičnih sil v Avstriji in boja za humane družbene odnose v svetu sploh. Izražamo svojo popolno solidarnost s koroškimi Slovenci in gradilskimi Hrvati v njihovem boju za resnično enakopravnost in narodnostne pravice.

Štiri leta po sinodi obračun na Koroškem ni zadovoljiv

Pred nedavnim je bilo v Celovcu zasedanje škofijskega sveta celovško-krške škofije, na katerem so v številnih referatih in koreferatih prikazali stanje, kakršno vlada na Koroškem štiri leta po škofijski sinodi. Takrat, pred štirimi leti, so bila predvsem sprejeta tudi načela, na katerih naj bi temeljilo in se razvijalo sožitje obeh narodov v deželi. Obračun, ki je bil podan sedaj, pa nikakor ni zadovoljiv.

Na zasedanju je bil zelo obširno in izčrpno, predvsem pa kritično prikazan položaj Slovencev, slovenskih vernikov in slovenskih duhovnikov, ki kaže, da se razmere na Koroškem kljub sinodalnemu gibanju in njegovim teoretično brez dvoma dobro mišljenim načelom ne samo niso izboljšale, marveč so se nasprotno na raznih področjih celo poslabšale. S strani slovenskih referentov in diskutantov je bila na ra-

čun škofije oziroma ordinariata izrečena marsikatera obtožba: da ordinariat vedno spet dovojuje maše pri prireditvah znanih nacionalističnih organizacij, kjer navadno prihaja do hujškanja naroda proti narodu; da štiri leta po sinodi še vedno ni dvojezičnih žigov in tiskovin; da uživa nemško-slovenski koordinacijski odbor škofije vse premalo podpore s strani centralnih mest; da ordinariat vse preveč posluša razne denunciate, ki ovajajo in obdolžujejo slovenske duhovnike zaradi dozdevnega „zapostavljanja“ nemško govorečih vernikov; da izsiljujejo slovenske duhovnike z organiziranimi množičnimi izstopi iz Cerkve in podobno — vsekakor dovolj vzrokov za ugotovitve, da se slovenski duhovniki na Koroškem večkrat počutijo kot tujci v lastni škofiji.

Prav tako je bilo na zasedanju ugotovljeno, da dosedanje volitve v farne odbore niso bile povsod in vedno izvedene v korist Cerkve in vere, marveč so marsikje igrali važno in morda celo odločilno vlogo povsem drugačni interesi. Prepričljiv odgovor vsem tistim, ki zastrupljajo javnost z lažnimi trditvami o tem, kako slovenski duhovniki zapostavljajo nemške vernike in kako slovenizirajo Koroško, pa je dala statistika: leta 1922 je bilo na ozemlju južne Koroške še 81 far povsem slovenskih in 17 dvojezičnih; danes je od teh far le 8 slovenskih, 66 dvojezičnih in 24 že popolnoma nemških.

Aula slovenica

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5 — 7

vabi na

RAZSTAVO GRAFIK

slovenskega akademskega
slikarjaFranceta
Miheličaki bo od 28. 6. do 16. 7. 1976
odprta od ponedeljka do
petka od 13. do 17. ure.

Otvoritev razstave v ponedeljek 28. 6. ob 19. uri v okviru kulturnega sporeda.

Prisrčno vabljeni!

Razstava grafičnih listov iz Koroške in Slovenije pri ÖDK

Družba avstrijskih dravskih elektrarn (ÖDK) je v prostorih svojega upravnega središča v Celovcu (Kohldorfer StraÙe 98) odprla bogato in dobro urejeno razstavo grafičnih listov iz Koroške in Slovenije. Na razstavi je zastopanih po 24 umetnikov iz vsake dežele, vsak z dvema listoma, tako da razstava v celoti obsega 96 grafik.

Gre za izbor bogate zbirke 240 del, ki jih je ÖDK tekom let odkupila od posameznih umetnikov na Koroškem in v Sloveniji; in sicer so razstavljeni listi, ki so nastali v letih 1970—1975. Med koroškimi umetniki, ki jih predstavlja ÖDK na svoji razstavi, so zastopani na primer Werner Berg, Egon Wucherer, Kolig, Tichy in tudi naš rojak Valentin Oman. Mednarodno znano slovensko grafiko pa zastopajo tudi tako slavni umetniki, kot so Božidar Jakac, Miha Maleš, Janez Bernik in tržaški Slovenec Lojze Spacal.

Razstava, ki se je vsekakor izplača ogledati, ostane odprta še do 10. julija, in sicer od ponedeljka do petka od 16. do 20. ure ter v sobotah in nedeljah od 8. do 20. ure.

Lojze Ude - osemdesetletnik

Prejšnji teden — 18. junija — je praznoval v Ljubljani svoj življenjski jubilej znani slovenski kulturni in znanstveni delavec Lojze Ude.

Jubilant, ki je vse svoje življenje posvetil boju za narodnostne pravice, je velik prijatelj koroških Slovencev. Naš boj za resnično enakopravnost, za obstoj in vsestranski razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem je kot strokovnjak podkrepil s številnimi znanstvenimi dokumenti. Napisal in objavil je najrazličnejše prispevke o našem vprašanju in sploh o manjšinski problematiki.

Kot neposredni „sosed“ (rojen je bil v Križah pri Trzinu) je Lojze Ude že od svoje mladosti tesno povezan s Koroško. Ob koncu prve svetovne vojne, potem ko je bil zaradi svoje napredne usmeritve in zaradi svojega prizadevanja za enakopravnost Slovencev z drugimi narodi v svetu postavljen pred vojaško sodišče avstro-ogrske monarhije, je bil med prvimi prostovoljci, ki so prišli na Koroško. Aktivno je sodeloval v plebiscitnih bojih in bil med drugim tudi pomočnik tajnika pri osrednjem koroškem Narodnem svetu v Velikovcu.

Potem je deloval kot pravnik na Štajerskem, poleg tega pa se je dejstvoval zlasti kot publicist in znanstvenik. Ko se je po nemškem napadu na Jugoslavijo umak-

nil v Ljubljano, se je tam takoj priključil narodnoosvobodilnemu gibanju. Bil je član posebnega koroškega odbora, ki ga je vodil pisatelj Prežihov Voranc; zlasti pa se je koroškemu vprašanju posvetil v okviru Znanstvenega inštituta, ki je bil ustanovljen v začetku leta 1944. Pripravil je vrsto znanstvenih in drugih spisov o vprašanih slovenske meje. To delo je nadaljeval tudi po osvoboditvi, ko je v okviru znanstvenega inštituta v Ljubljani ustanovil poseben oddelke za meje, kjer so nastali številni važni dokumenti, ki so potem služili kot podlaga pri diplomatskem boju za pravično ureitev vprašanj Slovencev v Avstriji in Italiji. Izmed publikacij, ki so izšle po njegovi zaslugi in z njegovim sodelovanjem, bi posebej omenili le znani Koroški zbornik iz leta 1946, zbornik Koroški plebiscit (1970) in razpravo Zgodovina slovenskega poenaka na koroških osnovnih šolah od leta 1869 do danes (1970). Sicer pa se Lojze Ude z različnimi prispevki vedno spet oglašuje tudi v Slovenskem vestniku in drugih naših publikacijah. Za njegovo obsežno znanstveno raziskovalno delo v prid koroških Slovencev mu je Slovenska prosvetna zveza pred desetimi leti podelila Drabosnjakovo priznanje.

Ob sedanjem življenjskem jubileju veljajo Lojzetu Udetu naše iskrene čestitke in najboljše želje!

Prejeli smo pojasnilo

V našem poročilu o Cankarjevi proslavi na slovenski gimnaziji v Celovcu (kjer so člani Združenja dramskih umetnikov iz Maribora dne 3. maja izvajali recital pod naslovom „Domovina, pozdravljeni!“ — op. ured.) smo med drugim izrazili začudenje nad „vlogo“, ki jo je pri tej šolski prireditvi igrala Krščanska kulturna zveza. Na naše lozadevne ugotovitve smo zdaj prejeli stališče oz. pojasnilo deželnega šolskega sveta za Koroško z dne 11. 6. 1976, štev. 15-97/76, ki se takole glasi:

Zu Ihren Berichten betreffend die „Rezitation aus Cankars Werken“ durch das „Slovensko narodno gledališče Maribor“ am Bundesgymnasium für Slowenen teilt der Landes-schulrat für Kärnten mit, daß die Veranstaltung als Schulveranstaltung im Sinne der gesetzlichen Bestimmungen genehmigt worden ist.

Der Vermittler, also der „Christliche Kulturverband“ hat als solcher bei der Schulveranstaltung jedoch in keiner Weise aufzutreten; weder als Mitveranstalter noch als Gast.

Da es erwiesen ist, daß der „Christliche Kulturverband“ Einladungen an den „Slovenski vestnik“ und an den „Slovenischen Kultur-

verband Klagenfurt“ zur Teilnahme an dieser Schulveranstaltung versendet hat und Vertreter dieser beiden Institutionen an der Schulveranstaltung auch teilgenommen haben, muß festgestellt werden, daß der Christliche Kulturverband Zuständigkeiten in Anspruch genommen hat, die er nicht besitzt. Dies hätte die Direktion unterbinden müssen.

In diesem Sinne wurde die Direktion belehrt. Die Einhebung eines Unkostenbeitrages von S 10.- an die Schauspieler bzw. deren Vermittler fällt nicht aus dem üblichen Rahmen.

Tako daleč stališče oz. pojasnilo deželnega šolskega sveta, ob katerem nas čudi samo to, da šolske oblasti na Koroškem v več kot dvajsetih letih po podpisu državne pogodbe očitno še niso imele časa, da bi se seznanile z določilom člena 7 o slovenščini kot enakopravnem uradnem jeziku. Deželnemu šolskemu svetu pa bi bili hvaležni, če bi nam prav tako stvarno in izčrpno odgovorili tudi na vprašanja, ki smo jih v našem listu zastavili v zvezi z Drabosnjakovo razstavo na slovenski gimnaziji.

K O R O Š K I „ P R A S T R A H “ — E N K R A T Z D R U G E S T R A N I

TONE FERENC:

Spomenice o nemških ozemeljskih zahtevah v Sloveniji leta 1940

Obe spomenici je Maier Kaibitsch najprej izročil vladnemu predsedniku za Koroško dr. Wladimirju Pawlovskemu in okrognemu vodji NSDAP dr. Karlu Pachnecku, ki je nadomestil odsotnega namestnika gauleiterja NSDAP za Koroško Franza Kutschera (ta je bil tisti čas v vojski v Franciji), torej najvišjima upravljavcema in strankinima funkcionarjema v Koroški. Nato pa ju je 24. julija 1940 poslal tudi „uradu pooblaščenca NSDAP za zunanje politična vprašanja (Ribbentropov zunanji urad)“, a sta že 26. julija prispeli v Ribbentropovo zunanje ministrstvo, in sicer v strankin referat v oddelku „Nemčija“, kjer so ju registrirali pod št. 470 g. V spremnem dopisu je zapisal:

„V primeru Mežiške doline in Dravograda gre za staro koroško območje, ki ga je mirovna pogodba v St. Germainu protipravno in v nasprotju z željo prebivalstva brez plebiscita odtrgala od Koroške.“

Kot je razvidno iz spomenice, so tako imenovani „jeseniški trikotnik“ že po zlomu avstrijske monarhije predvidevali kot nekakšno nadomestilo za deželo Koroško. Dodelitev tega jeseniškega trikotnika Koroški oziroma Nemčiji bi bila ne samo iz gospodarskih, temveč ne nazadnje tudi iz vojaških razlogov ne samo razumljiva, ampak potrebna. Pri tem opozarjam, da npr. tudi meje na Karavankah nikakor ne gre označevati kot neke zadovoljive vojaške meje, ker poteka po samem grebenu

in s teh obvladujočih vrhov sosednja država gleda daleč v nemško deželo. Karavanke same so tudi z naše strani strme in težko pristopne, medtem ko so na drugi strani prav do vrhov porasle z gozdovi in košenicami. Verjamem, da ravno pomena vprašanja jeseniškega trikotnika ne gre podcenjevati in si zato dovoljujem, da v sporazumu in po pooblastilu z vodstvom pokrajine pooblaščenega okrognega vodje tudi vašemu uradu izročim spomenico o Jesenicah in Mežiški dolini.“¹¹

Po vsebini tega spremnega dopisa lahko sklepamo, da Maier Kaibitsch in tisti, katerih težnje je izražal v navedenih spomenicah, niso bili zadovoljni z državno mejo niti med Korenom in Ljubeljem niti med Ljubeljem in Pecom. Pričakovati je bilo, da se bo to nezadovoljstvo jasneje izrazilo v neki novi spomenici.

Tisti čas so tudi v Südostdeutsches Institutu v Gradcu hoteli s sestavljanjem spomenice. Njegov vodja dr. Helmut Carstanjen je do takrat napisal in objavil nekaj lažnih znanstvenih razprav o nemštvu v slovenski Štajerski in Prekmurju in je tudi večji del slovenskega prebivalstva v teh pokrajinah razglasil za Vende ali Vindišarje, ki naj bi sicer govorili slovenskemu jeziku sorodno narečje, čutili pa bi nemško.¹²

Carstanjenova spomenica, ki ima naslov „Južna meja Štajerske“ (Die Südgrenze der Steiermark) in podnaslov „Krivica pariških

3 predmestnih pogodb nasproti nemškemu ljudstvu“ (Ein Unrecht der Pariser Vorortsverträge am deutschen Volk), ima pet zemljevidov z obsežnejšimi pojasnili. Zemljevidov nisem mogel najti, pojasnila pa so ohranjena v več izvodih celo v štirih arhivskih fondih. Pojasnila so sestavljena tako, da povezana v celoto že sama zase sestavljajo spomenico, ki se glasi:

List 1

Saintgermainski diktat je skoraj tretjino Štajerske prisodil Jugoslaviji. S tem je brez plebiscita in proti volji njenega nemškega in vindišarskega prebivalstva odtrgal od strnjene nemškega ozemlja stoletja staro območje rajha.

List 2

Nova prisilna meja je razrezala notranje-avstrijski prometni trikotnik Bruck—Maribor—Beljak in tako odvzela obema pokrajinama Štajerski in Koroški edino dolinsko zvezo Gradec—Maribor—Celovec.

Koroška Labotska dolina je bila odrezana od vsega železniškega prometa z drugimi predeli pokrajine. Prebivalci Labotske doline morajo uporabljati prehodni vlak čez jugoslovansko ozemlje, če hočejo priti v Celovec. Radgono, sedaj najjužnejše mesto rajha, je prisilna meja oropala skoraj vsega njenega zaledja.

List 3

Nacionalni Slovenci, ki so v Spodnji Štajerski prišli k moči samo po volji Francije, so tam z zatiralnimi ukrepi popolnoma uničili cvetoče nemško kulturno življenje.

List 4

Z vseh strani zaprti celovški kotlini odgovorja v Štajerski na vzhod odprt polkrog. Nje-

govo severno in zahodno mejo tvori notranje-avstrijsko obrobno gorovje, njegov južni konec vitanjska črta.¹³

Južno od te črte leži savinjska krajina. Ona tvori prostorsko lastno, vase zaprto pokrajino, ki pa je lahko povezana tako s severnim kot z južnim sosednjim območjem. Zgodovina, kultura in prebivalstvo jo vendar najtesneje povezujejo z ostalo Štajersko.

Današnja državna meja teče skozi štajerski jedrni prostor. Ona pomeni za Štajersko tisto, kar je za Koroško pomenilo razbitje koroške kotline, ki so ga načrtovali Slovenci ob razbitju monarhije.

List 5

Sedanja meja je strateško kar najbolj neugodna. Za našega južnega mejaša bo vedno pomenila mik za nadaljnje aspiracije do štajerskega in koroškega ozemlja. Slovenci so kljub uradnemu državnemu prijateljstvu in neenakemu razmerju moči prav do sedaj pred vso javnostjo izražali ustrezne zahteve.

Če bi Maribor kdaj spadal v vplivno območje neke druge vesilesi, ta ne bi imela na poti od tukaj do črte Ture—Semmering nobenih naravnih ovir pri nadaljnjem prodiranju čez Gradec in Celovec.

(Dalje v prihodnji številki)

11 PAAA Bonn, Pol. XII, Bd. 7, Italien, Maier Kaibitsch dopis 24. julija 1940.
12 Več o tem glej Ferenc, Nacistična raznarodovalna politika v Sloveniji, str. 83—89.
13 Pod „Weitensteinerzug“ so takrat razumeli črto, ki gre od Karavank čez Smrekovec, Basališče pri Vitanju, južno od Konjic, Boč in Donačko goro do slovensko-hrvaške narodne meje. Za državno mejo med Jugoslavijo in Avstrijo na tej črti sta se po prvi svetovni vojni zelo zavzemala graška univerzitetna profesorja dr. Hans Pirchegger in dr. Robert Sieger. Glej Ferenc, Nacistična raznarodovalna politika, str. 78—81.

Praznik slovenske pesmi v Škocijanu

Prejšnji četrtek je Slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec“ v Škocijanu vabilo na pevski koncert in to pod naslovom „Srečanje mešanih pevskih zborov Podjune“. Pobuda za tako prireditev je vsekakor spodbudna, čeprav za prireditelja organizacija takega pevskega manifesta ni enostavna. Vendar to za škocijanske prosvetaše ni prva tovrstna prireditev, kar se je potrdilo tudi v brezhibni organizaciji in odvijanju sporeda.

Vabilu organizatorja so se odzvali štirje mešani pevski zbori Podjune in sicer mešani pevski zbor „Podjuna“ Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ v Pliberku, ženski oktet Slovenskega prosvetnega društva „Obir“ na Obirskem, mešani pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ v Železni Kapli in mešani pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni. Vsem pevskim gostom in številnemu občinstvu, ki je napolnilo škocijansko farno dvorano, je v pozdrav najprej zapel škocijanski moški zbor v obeh deželnih jezikih, to pa zaradi tega ker je prireditev potekala v okviru občinskega kulturnega koledarja, ki ga odvijajo

S hlaponom skozi Julijske Alpe

Avstrijsko-jugoslovansko društvo je v nedeljo 20. junija organiziralo posebno vožnjo s parnim vlakom iz Beljaka skozi slikovite Julijske Alpe do Mosta na Soči in nazaj. Hkrati s to vožnjo so obhajali tudi 20-letnico Avstrijsko-jugoslovanskega društva in 70-letnico železniške proge Gorica—Jesenice—Beljak.

Vesele vožnje s hlaponom se je udeležilo nad 500 ljudi, med njimi jugoslovanski konzul v Celovcu Zupančič, avstrijski konzul v Ljubljani Kugler, bivši avstrijski generalni konzul v Ljubljani Riesenfeld, tretji prezident deželnega zbora Guttenbrunner ter številni zastopniki javnega in kulturnega življenja. Za prijetni potek prireditve so skrbeli folklorna skupina „Sava“ iz Kranja, „Veseli Kranjčani“, tamburaški zbor „Bisernica“ iz Škofje Loke ter oba slovenska koroška pevska zbora — SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni in SPD „Bilka“ iz Bilčova.

Pred odhodom vlaka v nedeljo zjutraj iz Beljaka je imel podpredsednik Avstrijsko-jugoslovanskega društva deželni poslanec inž. Willi Sereinig pozdravni govor, v katerem se je spomnil tudi obeh zgoraj omenjenih jubilejev. Glavni postanek vlaka je bil v Bohinjski Bistrici, kjer je med drugim tamošnja folklorna skupina „Bohinj“ demonstrirala pravi bohinjski semenj. Na povratku je bila

v času turistične sezone, zatem pa je še predsednik SPD „Vinko Poljanec“ Miha Kapp spregovoril besede pozdrava.

Pevski zbori so nastopili v zgoraj navedenem zaporedju in to pod vodstvom zborovodij Ota Wutteja, Valentina Polanška, Joška Wrulicha in Hanzeja Kežarja. Vsak zbor je zapel pet pesmi, kar odgovarja celovečernemu koncertu. Ob tej priložnosti pa je treba naglasiti, da je koncert za slehernega obiskovalca bil lepo pevsko doživetje. Slišali smo namreč štiri različne zборе, ki so izvajali kvaliteten pevski spored v glavnem narodnih in tudi umetnih pesmi. Predvsem razveseljivo pa je bilo to, da je vsak zbor izvajal tudi po eno ali več novonaštudiranih skladb, kar je vsekakor lep napredek v slovenski zborovski dejavnosti v Podjuni. Zato tudi ni čudno, da je prišlo tudi do ponovitev, kar je najboljši dokaz, da je občinstvo z nastopajočimi bilo nadvse zadovoljno. Z zadovoljnimi pa so lahko tudi prireditelji, ki so prireditev izvedli tako brezhibno in uspešno. K temu pa je pripomogla tudi priljubljenost slovenske pesmi med domačini kakor tudi med turisti. Zaključno je treba še zapisati, da je prireditev vodila v obeh jezikih prikupna napovedo-

Č E S T I T A M O

Dr. Janko Borut Gröblacher iz Škocijana se je pred nedavnim poročil z dr. Marijo Claro Liptak. Zakonskemu paru iskreno čestitamo in želimo mnogo sreče in zadovoljstva v zakonu.

v Bekštanju večja slovesnost, na kateri so sodelovali tamkajšnji pevci in godba.

Vožnje s hlaponom so se udeležili tudi številni gosti iz raznih evropskih držav, tako da je imela vožnja mednarodni značaj. Da je bilo potovanje s starodavnim vlakom zanimivo in uspešno priča dejstvo, da bo društvo tudi prihodnje leto organiziralo podobno vožnjo v Škofjo Loko.

Ne bomo se pustili preštevati

Hujskanje proti Slovincem in vsemu kar je naprednega ob priložnosti razvija brambovskega prapora v Kotmari vasi, v nedeljo 13. junija, je rodilo temu primerne sadove.

Moj sosed s katerim živim že leta v dobrih odnosih, se je po omenjeni proslavi docela spremenil in sicer iz mirnega preudarnega človeka, v strupenega izzivača in nevarnega suroveža.

Ko sem se tisto nedeljo vrnil od svojih čebel domov, sem našel hčerko in njenega moža vsa prestrašena in zaskrbljena. Vzrok temu je bil povratek sosedu s proslave. Očitno je z zborovanjem s seboj prinesel zvrhano mero sovraštva do Slovincem, saj je to z rjutjem razglašal s sledečimi žaljivkami: Ihr gehört vernichtet! Verbrecher! Seit keine Menschen! Jugoslawische Kärntner! Gauner! Titopartisanen! Habt ja keine Heimat! Der Kärntner Heimatdienst zeigt euch schon noch! Wir wissen wo wir zuhause sind, ihr wißt nicht wohin ihr gehört, Verräter! Tschuschen! Schlacken! Und ich muß mit solchen Nachbarn leben! itd. Popolnoma iznenadena žena nad tem izbruhom je mirila svojega moža: „Sei still! Bist du deshalb hinunter gegangen, daß du jetzt schreist? Kein Mensch macht unser ein was.“

Ko je izbruhal vso gnojnico sovraštva, se je spet zavihtel na moped in se odpeljal v Kotmaro vas, da zalije svojo zmago. Naslednjega dne se je sosedu oprostila za neodgovorno de-

janje svojega moža. Ob tej priložnosti sem sosedu tudi povedal, da je njen mož nevaren in da se ne počutimo varne v njegovi bližini, saj nas v svoji nahujskani histeriji, ki meji na bolesto sovražstvo do Slovincem in spominja na čase ponorele dobe SA, tudi lahko fizično napade.

V zvezi s tem sramotnim dogodkom bi še enkrat ponovil, da s sosedom nismo imeli nikoli nesoglasij, nasprotno pomagali smo si med seboj, kot je to pri dobrih sosedih navada, tudi občasno izključno v slovenskem jeziku. Naj še omenim, da sosed izhaja iz zelo revne družine, zato je po vojni bil deležen tudi pomoči s strani tedanje krajevalne organizacije OF, ki mu je posredovala bivanje v neki koloniji v Sloveniji. Tam so ga na novo oblekli od nog do glave in ga ozdravili, ker je bil bolehen. Rad se je tudi udeleževal v slovenski prosveti, katere funkcionar je bil. In sedaj naenkrat ga je pičilo, da ga je sam strup proti svojemu lastnemu narodu.

To ni osamljen primer, marveč samo eden izmed mnogih, ki dokazuje kam vodijo hujškaške prireditve, ki se v zadnjem času množijo, kot go-be po dežju. Da se koroški Slovinci v takšnih razmerah in ob takšnem vzdušju, katerega cilj je ustrahovanje našega ljudstva, ne bomo pustili preštevati, je povsem razumljivo in tudi upravičeno.

Gor.

valka Helga Mlinar.

Srečanje mešanih pevskih zborov Podjune, kateremu sta prisostvovala tudi podpredsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris in tajnik Andrej Kokot, pa ni bilo zaključeno s pevskim nastopom, marveč se je v prijetni družabnosti nadaljevalo pri Rutarju v Klopincu, kjer so sodelujočim pevcem, katerih je bilo nad sto, pripravili izdatno zakusko. Ob tej priložnosti je kot po navadi še dolgo v noč donela slovenska narodna in tudi partizanska pesem.

Prav taka družabnost pa je ena izmed listih potreb sleherne pevke in pevca, da se po nastopu poselsi s svojimi prijatelji v drugih zborih in kar mu daje tudi pobudo za nadaljnje udeleževanje na pevskem področju, hkrati pa je to tudi možnost za pridobivanje mladih pevkv in pevcev. Teh pa smo na škocijanskem srečanju na odru videli mnogo.

Zato gre vsem sodelujočim pevcem in pevcem ter zborovodjem vse priznanje za njihovo nesebično delo na glasbenem področju in s tem gojitvi slovenske pesmi na Koroškem. Nenazadnje pa gre zahvala tudi škocijanskim prosvetašem, ki so prav s tem srečanjem ponovno potrdili svojo organizacijsko sposobnost.

Gallus pel v Nemčiji

Slovinci v Nemčiji, predvsem gostelavci (Gastarbeiterji) se že deset let zbirajo za binkošne praznike v okolici Stuttgarta, da preživijo v domači družbi nekaj prijetnih ur. Na letošnjem srečanju, ki je bilo nekaj kilometrov izven Stuttgarta v Sindelfingen-u, sta na tem srečanju sodelovala tudi pevski zbor Jakob Petelin-Gallus iz Celovca in instrumentalni kvartet SPD Barovlje „Drava“, katerega je po deseturni vožnji topla sprejel in že kar z nekaj pesmimi na filmu ovokovečil Ciril Turk, neumorni organizator vsakoletnega binkošnega srečanja zdomcev v Nemčiji.

Koroški Slovinci so se predstavili s svojim sporedom že med opoldansko božjo službo, predvsem z izbranim sporedom koroških ljudskih pesmi. Spontani in bučni aplavz, zlasti za himni koroških Slovincem „Nmač čez izaro“ in „Rož, Podjuna, Zila“, je bil najprimernejša dobrodošlica in priznanje. Koroška pesem je zadonela tudi med popoldanskim kulturnim sporedom. V mestni hali je bilo zbranih okrog 2500 Slovincem iz Nemčije, pa tudi iz Predarlške in Švice. Navzoči so bili tudi zastopniki občine in predstavnik tovarne avtomobilov Mercedes Daimler-Benz. V tej tovarni je zaposlenih 1800 Jugoslovancem, med njimi okrog 600 Slovincem.

Naslednji dan so si pevci ogledali staro znano univerzitetno mesto Tübingen ter kraj zadnjega službenega mesta (očeta slovenskega knjižnega jezika) protestantskega pridigarja ter pisca prvih slovenskih knjig Primoža Trubarja v Derendingenu. Prvi slovenski tiskani knjigi „Katekizem“ in „Abecedarium“ je dal Trubar tiskati v Tübingenu leta 1550. Danes spominja dvojjezičen napis na cerkvenih vratih v Derendingenu ter sodobno zgrajen verski center z napisom „Primus-Trubar-Haus“ na delovanje našega protestantskega pisca v tem kraju.

V okviru trodnevne turnee po Nemčiji so si ogledali tudi strahotni uničevalni center Hitlerjevega režima Dachau.

Društvo slovenskih pisateljev vabi na

II. PISATELJSKI SEMINAR

v nedeljo 11. julija 1976 od 8. do 17. ure v mali sejni sobi (II. nadstropje) Delavske zbornice v Celovcu.

Vabljeni so literarni ustvarjalci, pesniki, prozaisti, esejisti in kritiki, mladi in stari, začetniki in starejši, ki bi se radi še učili. Kakor lani bo na voljo tudi letos s svojim strokovnim znanjem univ. prof. dr. Boris Paternu še s kakim literarnim zgodovinarjem.

Interesenti naj (po možnosti) prinesejo s seboj kak primer-ek svojega besednega ustvarjanja za idejno in stilno analizo.

Matura na slovenski gimnaziji

Pretekli petek so zaključili na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu zrelostne izpite. Pismena matura je bila med 10. in 15. majem. Kandidati so pisali maturitetne naloge iz nemščine, slovenščine, latinščine ali grščine, angleščine in matematike. K pismeni maturi je nastopilo v obeh osmih razredih 36 dijakem in dijakini, 35 jih je bilo pripuščeni k ustni maturi.

Ustna matura je bila med 14. in 18. junijem. Maturitetni komisiji je predsedoval strokovni nadzornik, dvorni svetnik dr. Valentin Inzko. V 8.a razredu (razrednik prof. Franc David) je nastopilo k ustnim izpitom 18 dijakem in dijakini, matura je izdelalo 17 dijakem in dijakini, med njimi Danijela Potočnik z dobrim uspehom, en dijak je bil zavržen iz matematike na jesenski rok.

V 8.b razredu (razrednik prof. Jože Wakounig) je nastopilo k ustni maturi 17 dijakem in dijakini, od teh je matura izdelalo 11, med njimi Roman Grlic in Irena Valentinitsch z dobrim uspehom. Šest dijakem in dijakini je bilo zavrženih na poznejši rok, od teh dva kandidata iz matematike, ena dijakinja iz latinščine, ena iz ruščine in ena iz zgodovine na jesenski rok, ena kandidatinja pa mora ponavljati matura iz slovenščine in matematike v pomladanskem roku 1977.

Doslej je maturiralo na Državni gimnaziji za Slovence 431 dijakem in dijakini.

Izlet zadružnikov v Slovenijo

Upravni odbor Posojilnice Pliberk je na eni svojih sej sklenil, da mora zbuditi zanimanje med svojimi člani in somišljeniki in ustvariti tesnejše sodelovanje s svojo posojilnico. V ta namen je 7. junija posojilnica tudi organizirala enodnevni izlet po Sloveniji. Povabilu se je odzvalo okrog sto zadružnikov, tako, da nas je bilo za dva avtobusa.

Na pot smo se podali zgodaj zjutraj. Naš glavni cilj pa je bil ogled znane tovarne Iskra v Kranju in obisk še nekaterih drugih zanimivosti Slovenije. Vsi smo bili istega mnenja, da je bil obisk tovarne Iskra res pravo doživetje. Videli smo staro in novo tovarno in se nismo mogli nagledati vseh proizvodov, ki jih izdelujejo z najodobnejšimi tehničnimi pripravami. Videli smo, da v Sloveniji prav tako gradijo tovarne, morda še bolj kot pri nas, pa čeprav ni so vodene po kapitalističnem kopitu. Po ogledu tovarne Iskra pa so nas podrobneje seznanili tudi z delavskim samoupravljanjem.

Predstavnikom tovarne, ki so nam bili pripravljeni pokazati tovarno, se za njihovo prizadevnost najlepše zahvalujemo. Tako smo imeli res lepo priložnost podrobneje spoznati tega slovenskega giganta, ki ima številne podružnice raztrosene po vsej Jugoslaviji.

V okviru izleta smo se ustavili še na Brezjah in na Bledu. Na Bledu

smo se povzpeli tudi na grad, s katerega smo imeli čudovit pogled po prelepi Gorenjski. Polni najlepših doživetij in vtisov smo se nato preko Kranja in Jezerskega vrnili nazaj na svoje domove. Vsi smo bili izredno zadovoljni z izletom in izrazili smo željo, da bi nas posojilnica spet vabila na kakšen podoben izlet.

Posebna hvala velja tudi poslovojni posojilnici tovarišu Jozetu Nachbarju, ki je izlet tako brezhibno pripravil. Avtopodjetju Sienčnik pa vse priznanje za varno in udobno vožnjo.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku in mešani pevski zbor „Podjuna“ vabila na

POLETNO NOČ

v soboto 26. junija 1976 ob 20. uri v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku. Gostje moški pevski zbor „Vres“ DPD Svoboda iz Prevalj. Po koncertu bo prosta zabava s plesom. Igrajo „Fanije iz Podjune“ K številni udeležbi vabi odbor!

Obirski ženski oktet na Visokem

29. maja 1976 je Obirski ženski oktet na povabilo Športnega društva „Grinlavec“-Olševke, severovzhodno od Kranja, sodeloval na družabnem večeru v zadružnem domu na Visokem (to je ob cesti Kranj—Predvor). Neutrudljivi, naši stari prijatelji in pobudnik vedno novih akcij Silvo Ovsenk iz Kranja je posredoval to srečanje. Tamošnje društvo je zelo aktivno, kajti vsak mesec ima redno po eno prireditev. Tako so imeli že med drugim v gosteh slavnega opernega pevca Draga Korošca, priljubljenega Marjana Kralja in vrsto drugih ansamblov. Tokrat so bile Obirčanke na vrsti. Obirčanke domačinke bi preprosto dejale, da je malce prelaskavo, ko je pisalo na letakih „Družabni večer s koroškimi dekleti“. Tako so gostitelji kombinirali ta večer z več zanimivimi točkami. Kar s prvim taktom je vžgala živahna glasba ansambla „Korali“ iz Luž. Član slovenske himalajske odprave na 8400 m visoki Makuvi Viki Grošelj je imel kaj privlačno predavanje s skioptičnimi slikami o napornem potovanju in podvigu res občudovanja vrednih slovenskih alpinistov. Humorist „Tof“ pa je s svojimi vložki bil prava porcija fiste primesi, da je prireditev vsestranska. Osrednji del pa je bil odmerjen Obirskemu ženskemu oktetu in literarnemu branju Valentina Polanška iz svojih pesniških zbirk. Dasi pretežno mlada publika (ki, se razume, se vse laže vživi v popglasbo in žvečilni gumi), je tako pelje in pesnikovo recitiranje nagrajevala s spontanim aplavzom. Spretni in prikupni napovedovalec

Radiotelevizije Ljubljane Rado Čas pa je prijetno zaokroževal celovitost večera. Vodja Obirskega ženskega okteta Valentin Polanšek pa se je moral pripeljati kar iz Pirana-Portoroža, kjer je bilo letos IX. mednarodno srečanje pisateljev in pesnikov PEN-kluba, pa prekiniti zaključno sodelovanje. Petje je kar hitro osvojilo Gorenjce, ki so, po njihovih lastnih besedah, vajeni bolj krepkih glasov in trdih taktov. Tipična koroška melodioznost, mehka ubranost harmonije in sanjavo prelivanje akordov očara hitro vsako fino uho in bolj prikrito srce. Poslavljanje je trajalo in trajalo, ko so Obirčanke zapele svojo himno: „Vso srečo bi želeli, v slovo vam še zapeli, ker odhajamo. Nasvidenje in hvala, a živa pač ostala le slovenska pesem bo!“ Visoškim gostiteljem lepa hvala za prisrčnost in pa seveda Silvu Ovsenku! Pevke so s pesmijo sedale v avlo in s pesmijo smo zavili proti meji skozi Kokro, z zavestjo: Naša slovenska pesem je silna moč duha in srca!

Zveza koroških partizanov priredi za področje pliberške okolice v nedeljo, dne 11. julija 1976 enodnevni

IZLET

v Slovenijo. Obiskali bomo Begunje, Sv. Urha in partizansko bolnišnico Franjo. Stroški za vožnjo in kosilo znašajo 190 šil. Prijava oddajte do najkasneje 4. julija 1976 v Posojilnici Pliberk.

Naši pisatelji brali v Apačah in Zgornji Radgoni

V letošnji pomladi so Koroško obiskali slavisti iz Pomurja. Tozadevno so se povezali s Slovensko prosvetno zvezo, ki jim je organizirala izlet po naših krajih ter srečanje z našimi rojaki. Med izletniki so bili tudi slavisti iz Apač in Zgornje Radgone, ki so se s predstavniki SPZ dogovorili, da jim še letos organizirajo obisk koroških književnikov na njihovih šolah.

Tako so se v četrtek 17. junija 1976 proti Apačam oz. Zg. Radgoni napotili pesnica Milka Hartman, pisateljica Anita Hudl in pesnik Andrej Kokot.

Naše besedne ustvarjalce so sprejeli izredno prijazno. Naj tu ponovimo pozdrav, ki ga je gostom ob njihovem prihodu izrekel učenec osnovne šole „Karel Destovnik-Kajuh“ v Apačah: Danes, ko bodo sprejeli bralne značke apaški učenci in učenke, smo radostni in srečni, da lahko pozdravimo med nami tvorce književne kulture z naše zamejske Koroške. To je za Apače velika čast, saj so srečanja s tako uglednimi kulturnimi delavci iz avstrijske Koroške tako redka, zato pa toliko bolj dragocena. Vemo kako se pehate za slovensko besedo tam za Karavankami, vemo, da je naša beseda tam odrinjena na rob življenja — in če še živi — in živelja še bo — gre predvsem zahvala vam, ki z neizmerno ljubeznijo negujete to naše duhovno bogastvo, naš slovenski jezik. Zato vas cenimo in občudujemo vašo trdno vztrajnost, ki tudi ne odneha v najhujših dneh, ki so dolga že leta in leta. Zato še enkrat: bodite pristrčno dobrodošli v naših Apačah, ki so postale trden temelj slovenske besede po zmagi nad nacizmom.

Tak pristrčen pozdrav je za naše pisatelje bil nadvse prijetno prese-

nečenje. In tudi pesem v pozdrav je privrela iz mladih grl, nato pa so naše književnike prosili, da se jim s svojo besedo predstavijo. Mladi učenci so pozorno prisluhnili, zatem pa naše besedne umetnike še spraševali o njihovem delu in okoliščinah v katerih ustvarjajo. To je res bilo prijetno srečanje, srečanje ki bo vsem ostalo v lepem spominu in pri katerem je ponovno prevladalo spoznanje, da je takih slikov vedno premalo. Milka Hartman, Anita Hudl in Andrej Kokot so ob koncu podelili bralne značke — Cankarjevo in Kranjčevo — tistim

učencem, ki so med šolskim letom prebrali dela omenjenih avtorjev in jih na posebnem izpitu tudi zagovarjali.

Pravtako pristrčno je bilo tudi na osnovni šoli v Zgornji Radgoni, kjer so naši pisatelji pravtako brali na prazniku podelitve bralnih značk. Tam sta se jim pridružila še domača pisatelj Karolina Kolmanič in Manko Golar. To pa je tudi lepa oblika predstavitve pisateljev domačinov in gostov iz zamejstva.

Obisk naših pisateljev na obeh šolah je pripravil Avgust Posavec skupno z ravnateljicama obeh osnovnih šol. Kljub dolgi poti je to srečanje naših pisateljev z mladino osnovne šole v Apačah in Zgornji Radgoni gotovo bilo lepo doživetje ter lepo priznanje za njihovo literarno ustvarjalnost.

Matijevemu očetu v slovo

Dolga je bila procesija pogrebcev, ki je 17. junija spremljala Matijevega očeta na zadnji poti na pokopališče v Št. Lenartu. Marsikateremu pogrebcu so misli uhajale nazaj v zgodovino tistih skoroda 100 let, ki jih je preživel rajni Gašper Truppe. Umrli je star 98 let. V tej dolgi dobi ste rajni oče doživeli marsikaj lepega in še mnogo več hudega.

Najhujše Vam je bilo, ko ste morali aprila 1942 z družino vred zapustiti varno zavetje domače hiše in iti v negotovost. Na tej poti v suženjstvo ste pisali sorodnikom: „Sem z družino na poti — ne vem kam — grem s trebihom za kruhom — smo izseljeni“. Proti smo slišali to usodopolno besedo in marsikomu so se šele tedaj odprle oči, da je spoznal kakšna nevarnost nam vsem preti.

„Družina, ki je samo molila in delala, mora od doma. Nikomur niso storili nič žalega in vendar jih preganjajo in zapirajo. Pravica in resnica sta umrli!“ je rekla danes tudi že rajna Kobrova mati, ko je za to zvedela. Saj je tudi ona z družino vred bila že pregnana v tuje kraje med tuje ljudi. „Vsi boste izginiti, mi bomo ostali!“ ste s samozavestnim glasom zaklicali vsem tistim, ki so polni škodoželja prišli prodajat zijačo, ko so SS-ovci in Gestapovci Vas in našo družino porivali v policijske voze. Le s pičlo prtljago v roki ste v teku dveh ur postali iz svobodenega in ponosnega kmeta, brezpraven pripornik, ki ni imel ničesar več za odločati. Vaša usoda je bila v rokah Mayer Kaibitscha in njemu enakih vojnih zločincev.

Vaša prerokba, izrečena ob odhodu, se je uresničila. Vrnili ste se, bolan sicer, a domača zemlja vas je kmalu spet pozdravila. Razrušeni dom ste spet pozidali in pri Matiju se je začelo novo življenje. Vsi, ki so Vam leta 1942 želeli smrt, so šli pred vami v grob. Vam je bilo namenjeno dolgo življenje. Doživeli ste še čase, ko se naš stoletja teptani rod, spet začne dvigati in terjati svoje pravice.

Usoda je hotela, da se je baš v času, ko ste vi ležali na mrtvaškem odru v Velikovecu zrušil spomenik, postavljen v čast sodelavcu organizatorjev izseljevanja in uničevanja koroških Slovencev.

Vse te misli so me obhajale ob Vašem odprtem grobu. Ker tam niso bile izrečene, jih Vam naknadno polagam v grob in Vam zakličem: Lahka naj Vam bo rodna slovenska zemlja za katero ste morali toliko pretrpeti in ste jo zato tembolj ljubili.

Št. Janž v Rožu - Celovec

V sredo 16. junija smo v Celovcu položili k zadnjemu počitku Cilko Puschl rojeno Gabriel. Neizprosna smrt ji je v šestinštiridesetem letu pretrgala nit življenja.

Rojena je bila pri Radarju v Št. Janžu v Rožu. Že v rani mladosti je bila deležna trpljenja našega naroda. Za časa narodnoosvobodilne borbe je bila osumljena sodelovanja s partizani in od Gestapa odvedena v koncentracijsko taborišče Ravensbrück. Samo hiter zlom nacizma ji je rešil življenje. Po vojni je pridno delovala v okviru domačega slovenskega prosvetnega društva.

Ko se je poročila, se je preselila v Celovec, a je vedno rada zahajala v domačo vas, kjer smo jo vsi radi imeli Radarjevo Cilko. Kako je bila priljubljena je pokazala ogromna udeležba pogrebcev iz domače vasi in okolice ter Celovca.

Spontano brez vsake priprave so sosedje, prijatelji in znanci slopili v krog in iz globin srca je zadonela slovenska žalostinka, tako nežno in začudeno zapeta, da je le malokatero oko ostalo suho.

Družini in sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

IVAN CANKAR

14

Martin Kačur

Življenjepis idealista

Udaril se je z dlanjo po stegnu. „— doslej smo živeli v miru in bi živeli radi v miru še poslej!“

„Kaj sem vam storil? Kaj vas ne pustim na miru?“ je odgovoril Kačur.

„Nak! Ne pustite me na miru!“ se je razsrdil župan. „Kaj pa se ukvarjate z ljudmi brez moje vednosti? Ali ste me kaj prašali, ko ste jih klicali v šolo? — Ze vem, Samotorec je to skuhal!“

„Kakšen Samotorec?“

„Župan bi rad bil!“ se je oglasil tajnik s kota.

„Ampak le zapomnita si obadva, vi, učitelj, in tista zgaga, ki se je prišla za vaše škrice; ne bosta me tako hitro! Njega, in vas še celo — obadva kupim lahko s tem, kar imam zdajle v mošnji!“

In je udaril z roko na žep, da je zažvenketalo.

Kačur je bil napol jezen, napol začuden.

„Kdo pa je mislil na tisto? Ziva duša ni mislila! Jaz ne vem, če je bil Samotorec zraven; morda je bil. Saj se ne gre za politiko, tudi ne za županovanje! Za to se gre, da se ljudje kaj naučijo, da se jim razum izbistri, da pogledajo malo dalje, preko teh hribov... za to se gre! — Knjiž bi si naročili in časopisov in tisti učitelji, ki hodijo po deželi in učijo ljudi, kako je treba gospodariti, naj bi prišli tudi v Blatni dol!... To smo rekli, drugega nič!“

Župan je gledal nezaupno.

„To si pa kar napišite, učitelj: proti meni le nikar! Jaz že vem, kam meri ta reč! Saj ste začeli z bajtarji, z gostači! Kaj pa je tem beriva treba? Pa kaj je treba vedeti gostačem,

ki nimajo polja, kvečjemu leho v najemu, kako se zemlja obdeluje? Jaz sem živel dobro, ko sem še platno prodajal, in živim zdaj prav tako dobro! Ne maram čisto nobene izpremembe! Ne knjig, ne časopisov, ne šomaštrov! Ne, jaz ne maram tega in nobeden v Blatnem dolu, ki ima kaj grunta! Bajtarjem in pritepencem, ki še bajte nimajo, pa so včas take reči! Zakaj so jim včas? Prišel je, predlanskim je menda bilo, človek sem, in je delal pri kovaču; nemški je znal; odkod je prišel, ga nismo prašali, in da smo ga prašali, bi se bil zlagal. In ta ni bajtarjev in gostačev samo učil, temveč razlagal jim je, da zemlja ni samo naša, ki imamo grunte, ampak vseh ljudi na svetu, in da je vsak človek enako vreden, če ima kaj v mošnji ali ne, in da je krivica, če imam jaz kračo na mizi, gostač pa krompir v oblicah. Tako je učil — in veste, kaj se mu je nazadnje zgodilo? Nesreča ga je doletela, obležal je ob cesti in glavo je imel preklano. To je bilo ob žegnanju, ob žegnanju pa je zmerom toliko tepežev, da se žendarji še veliko brigali niso, kdo ga je bil tako neusmiljeno pobožal. Kaj pravite?“

Kačur je gledal srepo na župana in groza je bila v njegovem pogledu. Župan se je smehljal; podbradek se mu je tresel in oči so se bile skrile popolnoma v tolsta lica.

„Tako jih je učil! In zato so jim včas taki nauki, zato je bila šola polna, ko ste jih klicali, bajtarje in gostače! In Samotorec, ta oberbajtar, je bil zraven. Sami dobro veste, da je bil zraven!“

Kačur je vstal, bled je bil in se je tresel.

„Torej kaj? Kaj ste hoteli povedati? Ali ste hoteli povedati, da bom obležal ob cesti s preklano glavo?“

Župan se je smehljaj zmerom enako, tiho in zadovoljno, s tresočim podbradkom in skritimi očmi.

„Kaj? Nič nisem hotel povedati! In kdaj bo šele žegnanje!“

Kačur je šel in bilo mu je kakor v grdih, groznih sanjah. Tajnik je prihitel za njim z dolgimi koraki, potegnil ga je za suknjo in mu je zašepetal na uho.

„Na miru ga pustite! Ni dober človek! Nekaj je v njem — strah je človeka!“

LETOVANJE NAŠIH OTROK NA JADRANU

Tudi letos bo letovala skupina naših otrok na morju, in sicer v Savudriji od 10. do 31. avgusta 1976.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismeno prošnjo, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti.

- zadnje šolsko spričevalo (1974/75),
- priporočilo krajevne prosvetne ali zadržne organizacije,
- osebno izkaznico s sliko in
- režijski prispevek za dokazano socialno potrebne otroke šil. 1.000.— (za ostale je treba plačati šil 1.400.—)

In vse skupaj poslati do najkasneje 10. julija 1976 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt-Celovec.

Vožnjo do Ljubljane in nazaj plača vsak udeleženec sam.

Posebno opozarjamo, da posameznih dokumentov ne sprejemamo. Za prijavljenega velja šele otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi dokumenti. Po 10. juliju ne sprejemamo več prijav.

Za vsakega otroka je treba poleg navedenih dokumentov oddati tudi zdravniško spričevalo, ki pa ne sme biti izstavljeno prej kot 8 dni pred odhodom skupine na letovanje. Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo in če je otrok občutljiv za antibiotike (penicilin i. dr.). Šele ko prejmemo to spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.

Otroci uživajo na letovanju zdravniško zaščito, ki obsega:

- primerno sanitarno oskrbo pod vodstvom zdravnika,
- prvo pomoč in zdravstveno nego za lažja obolenja,
- ob težjih primerih takojšnji prevoz v najbližnji zdravstveni zavod.

Otroci pri počitniškem zavodu niso zdravstveno niti nezgodno zavarovani. Zato si morajo starši pri svoji pristojni zavarovalnici oskrbeti poverilni nalog za Jugoslavijo (Betreuungsauftrag für Jugoslawien), ki naj bo izstavljen za čas bivanja v Jugoslaviji.

Za osebno izkaznico otroka velja izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na morju. Otroci, ki so bili že tri in večkrat na letovanju bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismeno obvestilo in potrebna navodila.

Opozarjamo, da bodo otroci sprejeti po vrstnem redu prijav in po zdravstveni ter socialni potrebi.

„Kaj ste vi razumeli, kaj je mislil povedati?“

„Jaz! Ne! — Tod pojdiva rajši, tod, v senci! Tam je nekdo ob oknu! — Razumel? Ne! Ampak jaz sem prišel v Blatni dol natanko tisti dan, ko je obležal kovač s preklano glavo... Kdo je storil? Bog vedi! Kovač je mrtev, čemu bi še drugi trpeli zaradi njega? — Pustite župana na miru, nikar se ne zamerite! Bolje je, da se zamerite vsem cerkvenim in posvetnim gosposkam in še cesarju povrh! Človeku se lahko zadavi vrat, tako ali drugače! Ni treba, da bi kakor tisti kovač... ta je samo življenje izgubil... in kaj je življenje? Perišče zraka — drugega nič!... Torej — kaj sem rekel? Nič nisem rekel! Popolnoma nič! Zbogom!“

„Stojte!“ ga je prijel Kačur za roko. „Vi veste, kako je bilo s tistim... s tistim kovačem! Na dan z besedo! Ne izpustim vas!“

„Kaj?“ se je začudil tajnik in je vzdignil obrvi visoko.

„O čem da bi kaj vedel? O kakšnem kovaču?“

Kačur je pomislil.

„No, če je taka — zakaj pa ste v Blatnem dolu? Zakaj pa ne greste drugam? Saj ste svobodni!“

Videl je v mraku, da je tajnik čudno nakremžil obraz.

„Das sind Dinge, über welche um des eigenen Ansehens willen nicht gesprochen werden kann! — Po domače povedano: iščejo me! Lahko noč, gospodi!“

Dolgi tajnik je izginil v noč.

Kačur se je vrnil domov. Žena mu je prinesla večerjo na mizo; njene oči so bile rdeče in tudi na njenih licih so bile rdeče lise. Naglo je povečerjal, nato je stopil k otroku, ki je ležal v zibki in gledal nanj z velikimi, jasnimi očmi.

Vzel ga je v naročje; laže in mehko mu je bilo pri srcu. Ozrl se je na ženo, kakor da bi iskal prijaznega, mehkega nasmeha tudi na njenem obrazu.

Pospravljala je mizo; njena glava je bila globoko upognjena in solze so ji tekle po licih. Zlovoljen je položil otroka v zibko.

„Za Boga, žena, kaj ti je? Povej mi vsaj naravnost, kaj sem ti storil!“

„Na, tam je že spet pisanje!“

Zdravilne rastline

Na obronkih gozdov, na gorskih pašnikih, travnikih pa tudi vrtovih rastejo želišča, ki vsebujejo zdravilne snovi. Nabiramo njihove nadzemne ali podzemne dele, jih sušimo in shranimo v suhem, temnem prostoru.

Korenine in korenike nabiramo najlažje po dežju, jih operemo, večje razrežemo in sušimo. Plodove in semena nabiramo takrat, ko dozori, še bolje pa v času dozorevanja, da med sušenjem dokončno dozori.

Večino želišč sušimo v senci na prepihu, soncu izpostavljena želišča se rada kvarijo, cvetje pobledi in v glavnem izgubi zdravilne snovi. Nekatere plodove pa sušimo tudi na soncu. Le želišča, ki tudi posušena obdrže naravno barvo in vonj, so uporabna. Če jih sušimo na prostem, jih moramo pred mrakom spraviti, da jih rosa ne ovlaži. Za sušenje pripravimo lese ali rešeta, nekatera kot bezeg, pa lahko obesimo na razpeto vrstico.

Korenine in lubje sušimo na soncu ali nad pečjo, nikoli pa ne v krušni peč. Pravilno sušene korenine morajo imeti v notranjosti barvo sveže korenine.

ČRNI BEZEG

Vsi ga poznamo, saj raste po naših vrtovih, pa tudi na obronkih gozdov. Ko se v poletnih

mesecih prično odpirati cvetovi, porežemo koblje. To opravimo v suhih dneh, koblje sušimo na zraku ali topli peč. Posušene koblje nato taremo skozi rešeto, da ločimo cvetove od pecljev. (Počrnelo cvetje nima vrednosti).

Jagode nabiramo jeseni, ko dozori in so lepo črne. Nabiramo cele koblje, ki jih sušimo na soncu ali na topli peč (do 45°C), nato suhe koblje otresemo, da dobimo jagode brez pecljev. Nikakor pa ne smemo svežih jagod smukati z roko, ker bi jih zmečkali in bi se pri sušenju sprijele. Suhe jagode morajo imeti lepo svetlikajočo črno barvo.

Zdravilna je vsa rastlina, vendar se največ uporablja cvetje in zrele jagode. Dober čaj za znojenje dobimo, če dve veliki žlici bezgovih cvetov prelijemo z 2,5 dl vrele vode. Večkrat na dan popijemo skodelico dobro sladkanega vročega čaja. Posušene jagode so znano zdravilo zoper hudo drisko. V 2 dl vode skuhamo 2 jedilni žlici suhih jagod. Čaj pijemo zjutraj in zvečer, zraven pa jemo še suhe jagode.

Bezgov sok je znano zdravilo proti ishiasu. Sok jemljemo po žličkah, dnevno 30 g. Proti opeklinam pa uporabljamo bezgove liste. Sveže liste zmeljemo v gosto kašo in jih prelijemo z vročim mlekom. Ohlajeno maso uporabljamo za obkladke.

Mladi ljudje v novem okolju

Bliza se čas, ko se bodo spet odprla šolska vrata. Mnogi otroci bodo letos prvič prestopili šolski prag, drugi bodo nadaljevali osnovno šolanje, mnogi osmošolci pa bodo odšli v srednje šole ali se bodo šli učiti poklica, malo pa bo tistih, ki bodo ostali na kmetijah. Ob zaključku šol. leta so se odločili, v počitnicah so premišljevali, kako bo v novem okolju, kamor bodo te dni odšli. Nov kraj, drugačni ljudje, nove dolžnosti... vse to so bile teme razmišljanja. Mnogi se bodo letos poslovili od domačega kraja, od staršev, bratov, sester, sošolcev, od vsega tistega, kar so doživljali v svoji otroški dobi. S seboj bodo odnesli mnogo lepih spominov, ki jim bodo ostali najljubši v življenju.

Doslej so ti učenci živeli v domačem kraju, v družini še dokaj preprosto. Vse probleme in težave so reševali skupaj s starši, brati, sestrami. Res je bilo med njimi tudi nekaj takih, ki so že v zgodnjih otroških letih občutili težave, spoznali trdo delo, predvsem kmetijski otroci. Prepričani smo, da se bodo ti otroci lažje znašli v novem okolju kot pa tisti, ki so jim starši pretirano vsiljevali svojo skrb. Ob vstopu na novo življenjsko preizkušnjo se bodo mladim povečale naloge, odgovornosti in mnoge probleme bodo morali samostojno reševati.

Starši se bodo vprašali, ALI SO DOVOLJ PRIPRAVLJENI OTROKE NA SAMOSTOJNO ŽIVLJENJE? ALI SO JIM PRIVZGOJILI DELOVNE NAVADE IN VZTRAJNOST? Če v zgodnjih otroških letih bi morali privzgajati ljubezen do dela, do odgovornosti.

Zaupanje staršev v otroke je velikega pomena. Tako otroci pridobijo veselje do dela, samostojno presegajo svoja dejanja, postanejo pogumnejši v premagovanju težav.

Mlad človek svojo osebnost šele izgrajuje, utrjuje in je večkrat na razpotju — kam? Mladi ljudje mnogo lažje zapadejo pod vpliv slabe družine kot pa odrasli, ker se o vsem niso sposobni razsojati, zato pa je mladim ljudem potrebno to stvari na poljuden način pojasnjevati. S prepovedmi, pridigami ne bomo dosegli vzgojnega učinka, lahko celo povečamo odpor do sprejemanja vzgojnih nasvetov, zato moramo najti primerno metodo, ki ustreza tej ali oni otrokovi osebnosti. Mladi ljudje bodo od doma odnesli del domačih navad, mnogokrat bodo ravnali tako, kot so videli doma. Zato je zelo važno, kakšno je družinsko življenje, vzdušje, kakšni so odnosi med starši, odnosi staršev do otrok in obratno, zelo važno pa je tudi, kako starši živijo v okolju, kakšen je njihov odnos do družbenega dogajanja itd. Družina — okolje je močan vzgojni faktor, ki vpliva na formiranje mladostne osebnosti. Starši morajo dobro poznati otrokovo družino, živeti se v stremeljenju mladih in jih pravočasno odvrnati od slabih dejanj.

Vse premalo razmišljamo o socialni zrelosti mladih ljudi. Otrok, ki je živel v ozkem družinskem krogu, ki se je težko prilagajal kolektivnim navadam, se bo tudi v tej dobi težje vključil v kolektiv. Zato je prav, da otroke že zgodaj vključujemo v predšolske ustanove, dopuščamo udeležbo v raznih otroških interesnih skupinah, ker v njih raste in se razvija kolektivni duh. V življenju se srečujemo z ljudmi, ki imajo različne značaje in lastnosti in mnogokrat se bo treba prilagoditi ali upreti, vsklajevati bo treba svoje želje skupnim ciljem kolektiva.

Otrokovo slovo od doma naj bo zares svečano, spodbudno, pristrčno, ki bo mladim ljudem vlivalo pogum. Na pot jim dajmo naš dober zgled, zaupanje in najboljše želje.

35. balkanske igre — Celjani izvrstni prireditelji

Metropola slovenske atletike Celje je te dni imela v gosteh najboljših atletov iz petih balkanskih držav, da se na jubilejnih 35. balkanskih atletskih igrah pomerijo za kolajne. Tridnevni boji za centimetre in stotine so privabili za nas neizmerno kuliso gledalcev. Ob popoldanskim urah se je na štadionu Borisa Kidriča gnetilo nad 5000 gledalcev, ki so dobro seznanjeni z atletiko, pozdravili vsak boljši rezultat. Največja atletska prireditev te vrste v Evropi sicer z dobrimi rezultati ni preveč blestela.

svetu, ki je starejše tudi od evropskega prvenstva, se je po skupnem seštevku končalo z zmago romunskih atletov, ki so osvojili 15 zlatih kolajn, 11 srebrnih in 13 bronastih. Druhouvrščena Bolgarija je dosegla 12 zlatih, 15 srebrnih in 5 bronastih, Jugoslavija pa se je uvrstila na tretje mesto (7, 8, 6), pred Grčijo (2, 2, 13) in Turčijo (1, 1, 0).

Zadnje tekme 35. balkanskih atletskih iger so se končale v nedeljo pozno popoldan, brez spodrslijave, kot vse ostale dni. Organizacija za izvršitev še zahtevnejših športnih demonstracij?

5. Evropsko prvenstvo v nogometu: 1. ČSSR,

2. ZRN, 3. Nizozemska, 4. Jugoslavija

V Zagrebu in Beogradu pa je istočasno z največjo letošnjo športno prireditvijo v Sloveniji — Balkanskimi igrami — bil zaključek 5. evropskega prvenstva v nogometu, za katerega so se kvalificirale ekipe iz ZR Nemčije, Češkoslovaške, Nizozemske in Jugoslavije. V finalnih tekmah evropskega prvenstva je Jugoslavija zapravila bržčas svojo največjo prilžnost, da osvoji na domačem terenu lovoriko evropskega prvaka, saj je po izredno vabljenih igrah izgubila tako tekmo z ZR Nemčijo 2:4, kot tekmo za tretje mesto z Nizozemsko 2:3. Kljub četrtemu mestu, ki ga je zasedla jugoslovanska reprezentanca, pa je v vseh tekmah zaigrala vrhunski nogomet — v tekmah z Nemčijo je Jugoslavija vodila ob polčasu z 2:0, v tekmah z Nizozemsko pa

je po 0:2 za goste z remijem 2:2 dosegla še podaljšek tekme. Velikega priznanja pa so bili deležni nogometaši Češkoslovaške, ki so premagali Nizozemce v podaljšku 3:1, v finalni tekmi pa še ekipo ZR Nemčije. Prvo mesto evropskega prvenstva in pokal Delaunaya so si Čehoslovaki zasigurali v streljanju enajstmetrovk, potem ko se je regularna igra končala z 2:2 (Nemci so v zadnjih sekundah izenačili, v podaljšku pa 0:0).

Da bi pravzaprav vse ekipe zaslužile naziv evropskega prvaka, so pokazale izenačene igre, ki so se vse štiri morale

nadaljevati v podaljšku. Tekme so tudi pokazale, da je vrh evropskih nogometnih reprezentanc začasno verjetno močnejši od južnoameriških, katerih izobeski so Brazilija, Argentina, Urugvaj i. dr. — vsaj sodeč po primerjavi svetovnega prvenstva v Münchenu z finalnimi tekmami evropskega prvenstva v Beogradu in Zagrebu.

SAK zmagal tudi v zadnji prvenstveni tekmi

Novopečeni nogometni mošter 2. E razreda Slovenski atletski klub je tudi v zadnji, neodločeni, prvenstveni tekmi premagal svojega nasprotnika. Na igrišču ob Koschatovi cesti so bili v gosteh nogometaši Pokrč, ki so kaj kmalu priznali premoč slovenskega mojstra. SAK je zmagal z rezultatom 5:0, za gole pa so poskrbeli Jože Fera (2), Florijan Lipuš (2) in trener Beno Kraut.

Z zmago so končali svoje drugo prvenstveno obdobje tudi nogometaši iz Sel. Na domačem igrišču v Selah so premagali enajsterico iz St. Janža 2:1 in so si tako utrdili v končnem obračunu 5. mesto v lestvici (gola je dal Starovasnik). Rezultati ostalih tekem: Šmarjeta — Kriva Vrba 2:2, Teholca — Gospa sveta 2:1, Hörtendorf — Škofji dvor 4:0, Galicija — Poreče 1:4.

Lestvica 2. E razreda po končanem prvenstvu

1. Slovenski atletski klub	24	18	4	2	65:19	40
2. Poreče	24	16	5	3	74:30	37
3. Škofji dvor	24	15	4	5	45:22	34
4. Hörtendorf	24	13	6	5	47:26	32
5. Sele	24	12	4	8	51:38	28
6. Gospa sveta	24	10	8	6	48:26	28
7. Šmarjeta v Rožu	24	7	8	9	37:39	22
8. Kriva Vrba	24	8	5	11	36:43	21
9. St. Janž	24	6	7	11	26:39	19
10. HSV Celovec	24	4	8	12	25:52	16
11. Galicija	24	5	4	15	29:76	14
12. Pokrč	24	3	7	14	19:46	13
13. Teholca	24	2	4	18	12:58	8

Najstarejše in največje področno atletsko tekmovanje na

Stopil je k polici in je odprl pismo; pogrelo ga je, toda kazal je miren obraz.

„Pa kaj to, če sem odklonjen? Eno službo more dobiti samo eden, prosim jih pa deset! Drugikrat bo drugače!“

„Desetkrat si že prosil, najmanj!“

„Saj lahko čakamo! Kaj pa nam je hudega? Tudi v Blatnem dolu se da živeti... za silo...“

Kri mu je zaplala v licih; sram ga je bilo, da se je ponizal pred ženo in da ni govoril, kakor je čutil. In čutil je globoko v srcu, z vso grenko silo: „Ne da se živeti! Prej bi se dalo živeti v ječi in pregnanstvu! Stran odtod, pa če brez kruha in brez službe. Bog bo dal! Stran iz teme, tja, kjer je sonce!“

„Bi se dalo živeti, bi!“ je vzkliknila žena. „Bi se dalo živeti, ko bi bil tak, kakor so drugi! Kaj si upam še na ceste, ko me gledajo postrani, kakor ženo tatu in razbojnika? So rekli prav, da bom še skezala! Kaj pa delaš zdražbo med ljudmi? Zakaj pa se bratiš s hlapci in gostači in jih kličeš skupaj, da se tam pomenkujete, kakor tatinska družba, ki se dneva boji? — Sram ga bodi! — je rekla Kolarka in Lovračev je dejal, da se ob nedeljah nikar ne prikaži v krčmi! — Kakor gospa bi lahko hodila v cerkev, tako pa hodim kakor gobavka!“

Govorila je zmerom hitreje in glasneje, otrok je strmel nanjo iz zibke in je zakričal.

Kačur je stopil k ženi in jo je prijel trdno za roko.

„Tončka! Poslušaj! Ne govori tako! — Sami so ti povedali, kako me sovražijo, kako se me ogibljejo, kako pljujejo name naskrivoma in očitno — in zdaj mi še ti očitaj, ki te imam rad in ki me ponašaj! Veš, zakaj so jezni name? Ker jim hočem dobro, ker bi rad, da bi bolje živeli, kakor so živeli doslej in da bi bili bolj ljudem podobni! Zdjaj so še jezni name, zasramujejo me, kakor tatu in mi žugajo, kakor požigavcu; ampak kmalu bo drugače, kmalu pride čas, ko mi bodo hvaležni in me bodo imeli radi! — Dokler se to ne zgodi, Tončka, imej me rada vsaj ti! Vsaj ti ne misli slabega o meni! Če me sovraži in obrekuje človek, ki ga komaj poznam, mi ni posebno hudo pri srcu; izognem se mu, ker nisem

priklenjen nanj. Midva pa sva priklenjena drug na drugega, za zmerom, in obupati bi moral od bolečine in groze, če bi me še ti sovražila, če bi bil tvoj obraz zmerom tako objokan, če bi ne bilo več prijazne besede iz tvojih ust! Če sva priklenjena drug na drugega, se me okleni!“

Lica so mu gorela; njen pogled je ostal hladen in miren.

„To so le besede! Seveda te imam rada, saj si moj mož! Ampak — počem se brigaš za druge ljudi? Kaj imaš opraviti s tistimi hlapci? Kaj so te klicali? — Ze vem! So mi že povedali! Ker zdražbo delaš med ljudmi, zato ne prideš v boljši kraj! In tudi v Blatni dol so te zato poslali! Pa mi tega nisi povedal prej, pred poroko! Molčal si o teh stvarih!“

Kačurju je kipel v srcu, da bi skočil k njej in jo udaril s pestjo v obraz. Tresel se je, oči so mu bile motne in zloba se je prikazala v njih.

„Molči!“ je zakričal.

Ozrla se je nanj.

„Molči!“ je ponovil tiše, izza stisnjenih zob.

„Ze spet plešeta!“ se je zasmel nekdo pod oknom.

Kačur je stopil v drugo izbo, zaloputnil je duri in se ni prikazal do jutra. Dolgo v noč je poslušal ihtenje žene in škripanje zibke v tečajih. Truden je položil roke na mizo, naslonil glavo na roke in zadrmlal. Še pol bdeč, že pol v sanjah je mislil na kovača, ki je bil obležal ob cesti s preklano glavo... Ni ležal; stal je sredi ceste, visok, v svetli gloriji; bled in resen je bil njegov obraz, od čela pa mu je kapala kri, v tankem curku, čez oko. Kačur je šel proti njemu in zmerom bolj resen, reman in osoren je bil obraz kovačev. In takrat je ugledal Kačur, da kovač ni bil sam; kakor sence so stali za njim, drug poleg drugega, v dolgi, dolgi vrsti; vsi so bili blede in vsem je tekla kri po čelu, čez oko. „Kam?“ je prašal kovač. „K tebi!“ je odgovoril Kačur. „K tebi in k tvojim!“ — „Ne k meni! Tam je tvoja vrsta!“ — Kačur se je ozrl in ugledal ob cesti čudno, zelo smešno procesijo. Sprejda sta šla njegov tast, pijan in razcapan, in Ferjan s cilindrom na glavi; držala sta se pod pazduho in sta se opotekala. In za njima v dolgi, zibajoči se vrsti, druga za drugo predupustno našemljene sence, dolgi, surovi obrazi. Kačur

je zakričal od groze — sam je šel med njimi, pogledal je sam sebe v zakrvalvele, tope oči...

„Nerodno sem spal; odtod puste sanje!“

Legel je na posteljo, toda glava ga je bolela in zaspati ni mogel dolgo... In ko je zaspal, je ugledal nenadoma deželnega šolskega nadzornika, ki ga ni videl prej nikoli. Velik in postaven gospod je bil, brado pa je imel tako dolgo, da mu je segala do pasu. V čudni obleki je prišel Kačur predenj. Zdelo se mu je namreč potrebno, da je sezul v veži čevlje, zavihal hlače preko kolen ter drsal trudoma in počasi po golih kolenih po stopnicah in križem po dolgih mostovžih. Tako je stal pred nadzornikom v novi črni suknji, s cilindrom v roki, bos, s privihanimi hlačami in ranjenimi koleno. Nadzornik se je ozrl nanj in je pomignil narahlo z belo roko; Kačur je pokleknil in je čakal. Vdrugej je iztegnil nadzornik roko in mu je ponudil dekret, ki je bil zelo bel in zelo velik. Približal se je na kolenih, poljubil je nadzorniku roko in je vzel dekret. Tam pa je bilo zapisano, da je imenovan Martin Kačur za učitelja zapoljskega pod edinim pogojem, da vsak dan po kosilu in po večerji trebi zobe nadučitelju, župniku, županu in vsem ostalim članom krajnega šolskega sveta...

Jezzen se je zbudil Kačur in je pogledal skozi okno; jutro se je svetilo za hribi.

Žena mu je prinesla kavo.

„Kar sam pojdi v cerkev! Ni treba, da bi hodil z mano!“

Kačur se je ozrl nanjo in je molčal.

„Zatajila bi me za židano ruto!“ se je zasmel. „In še včeraj sem mislil, da bi mi bila tolažnica in... angel varuh!“

Zasmel se je še glasneje, šel je skozi drugo izbo, po-božal je otroka po licih in se je napotil v cerkev.

Ko je srečaval na cesti ljudi in ko je stal med durmi zakristije ter se oziral po cerkvi, je čutil na svojem obrazu temne, zaničljive poglede: „Takle bi zdražbo sejal med ljudi! Takle golobrade! Takle bi nas učil in mojstroval! Lakot, ki je naš kruh!“

Kačur ni povesil oči, toda v lica ga je skelelo in čutil je, kako so se mu tresle noge, bolj od srda nego od bojazni.

(Dolge prihodnji številki)

O veri in nje zlorabi

V našem času slišimo veliko o osvoboditvi človeka. Toda ves napor, usmerjen v to smer, ne bo popoln, če ne bomo hkrati s tem, kar na tem področju že delamo, dosegli tudi osvoboditev človekove vere.

Vera je bila med človeškimi silnicami namreč med prvimi, ki je izgubila svobodo. Njeno iskrenost so zamenjali razni kalupi, ki se jim je človek moral podvreči. Socialne zakonitosti so ga silile k izpovedovanju vere, ki jo je govoril le jezik, medtem ko je srce s svojo govorico moralo molčati. Tako je prišlo do dvojnosti, ki je povzročila čedalje večjo dvoletnost in razmajala značaj, da je od svobodnega človeka ostal le pohabljen in okovan duh, sposoben le še slepe pokorščine in suženjstva silam, ki so ga izrabljale.

Vse to se ni zgodilo le zaradi zlorabe vere po raznih religioznih ali posvetnih ustanovah. Tisti trenutek, ko je socialno-psihološka prisila silila nekoga, da sprejme kot resnico nekaj, kar kot tako bodisi ni mogel spoznati ali pa je spoznaval kako drugače, je bil človek oviran v svojem religioznem iskanju in izrazu.

Prisila ni bila samo v obliki psiholoških pritiskov družbe, ampak često tudi fizična v obliki religioznega preganjanja in celo uničenja tistih, ki ne bi sprejeli nauka večine. V tej prisili so se vsiljevala ena gledanja na račun vseh drugih. Pestrosti gledišč niso upoštevali. Mnoge izmed verstev so uniformirale pogled in zaukazale samo en vidik.

Organizirana verstva niso mogla iti mimo te čeri. Zopet in zopet so zadevale obnjo. Razglašala so samo svoj prav, samo svojo zveličavnost. Vse drugo je bilo, če že ne peklenko pa vsaj pogansko ali krivoversko. Kadar pa so hotele biti posebno spravljive, so spregovorile o drugih verstvih kot o poti, ki sicer kaže nekaj značilnosti milosti, v katerih pa vendarle ni popolne resnice. Če so v taki spravljivosti poimenovali vernike druge vere za brate, pa moremo razbrati, da so v resnici mislile na reveže, ki zaostajajo, ker še niso v posesti vse zveličavnosti prave resnice. Beseda brat zveni torej ponižujoče: je kot nekaka sladka psovka.

To, kar velja za ideologijo, velja tudi za druge oblike religiozne prakse. Eno in drugo se je uklanjalo raznim socialnim zakonom, se oblikovalo po večinskih vzorih itd. V veljavi so razne oblike izpovedovanja vere, ki so mnogim ljudem povsem tuje, ker ne ustrezajo njihovi osebnosti. Če jih morajo izpovedovati, de'ajo silo sebi in drugim. So ljudje, ki so daleč od tega, da bi jih pritegnila raznovrstna simbolika; so taki, ki nimajo smisla za dramske primere, pa zopet tretji, ki jim je tuj vsak glasbeni izraz. Vsiljevati jim nekaj, za kar niso, pomeni isto, kot zahtevati od gluhega, da posluša, in od nemega, da govori.

Zaradi vsega tega je religiozno življenje čedalje bolj izgubljalo na pristnosti. Vse bolj se je pozunanjilo. Ščasoma je zato nastajala čedalje večja odtujitev med pravo religioznostjo srca in religiozno zunanostjo, kakršno uresničujejo razna verstva. Skupaj s pristnostjo je sahnika tudi moč in prepričljivost religioznega izraza. Toliko lažje so pričele drugotne deformacije. Na področju Teologije je med njimi najhujša racionalistična izkrivljenost, ki je hotela vse raziskati, vse razčleniti in vse razložiti, a je vse samo spridila. S tem je dokončno uničila moč prekaterega religioznega simbola. Tako je ostala le racionalistična lupina, ki je potem lahko služila kvečjemu le še v posmeh. Podobno se je tudi obrednost spasila in spremenila v mrtvo igro kretenj in dejanj. Tako je tudi prišlo do spremembe obrednega govora v afektirano žebiranje, ki ima vse značilnosti govornice kakega Urije Heepa iz Dickensovega Davida Cooperfielda.

Tako oblikovane religije so izgubljale moč, ki jih je povezovala in spajala, da bi prišle v ospredje te ali one posebnosti, po katerih so se ločile in tudi prepirale med seboj. Religija kot največje dobro je s tem postala največje zlo, vzrok sporov in vojn ter krvavih medsebojnih razračunavanj.

Obenem je tak razvoj religije povzročil, da se je morala čedalje bolj uklanjati človeški povprečnosti. Ker ni imela več moči iz svojih globlin, je skušala dobiti moč s tem, da se je obračala po vetru. Uklanjanje je prineslo veliko mero površnosti in praznovanja, saj so bili povprečnemu duhu tuji visoki religiozni ideali. Vednost izbranih je bilo nekaj nedosegljivega za tako deformirano religiozno zavest. Tako so se ohranjevali arhaični in magični načini doživljanja, tako so se razvili razni antropomorfizmi, tako so se silile vse bolj v ospredje razne personificirane podobe in načini mišljenja in tako, kol

je nekoč religija razpadla v mnogoboštvo tja do najbolj primitivnih oblik, so tudi velike religije na svoj način ustoličile nekaj odsev mnogoboštva, čeprav le v obliki hagiografije. Kritike take religije, da ni drugega kot fantastični odsev neobvladane resničnosti, je vsekakor upravičena.

Vsaka voda, ki se razliva, je vedno bolj plitva in vedno manj čista. Isti usodi ni mogla pobegniti nobena religija. Toda vzporedno s tem, ko se je poplavitila in izgubljala svojo moč, je postajala plen tuje moči. Vera je postala orožje posvetnih silnic. Religiozne ustanove pa so postale instrument oblasti nad človekom. Tej oblasti so bile vse lepe besede samo zunanja preobleka, ki ji naj dobro služi za uresničevanje moči. Dvoletnost je dosegla vrhunec. S to ali ono religijo so zavajevali tuja ozemlja. Z njo se je ohranjal neki družbeni red in se je zaviralo prebujenje novega. Religija je vstopala v igro osebnih koristi ali pa koristi ožjih družbenih skupin. V imenu Kriza ali Alaha so se ljudje pobijali, mučili, sežigali.

Vrhunec tega razvoja je bil med minulo vojno, ko je Cerkev na Zahodu molčala ob strahotnem pobijanju v taboriščih smrti in ko se je večji del cerkve, npr. v Sloveniji in Hrvaški, naravnost povezal z najhujšimi silami nečloveštva. Tak razvoj je nujno izzval odpor in upor. Namesto da bi vzrok odpora videli v lastni krivdi, so vsi krivdo vrgli na upornika. Lastne napake pa so opravičevali

Med zadnjo vojno se je velik del Cerkev v Sloveniji naravnost povezal z najhujšimi silami nečloveštva. Na sliki: ljubljanski škof Gregorij Rožman v družbi generala SS Erwina Rösenerja, kolaboracionističnega generala Leona Rupnika in drugih visokih predstavnikov nacističnega okupatorskega režima.

ali so o njih molčali, misleč, da jih bo čas zbrisal s površja.

Vendar kaže, da je mera polna. Taktika, ki je uspevala stoletja in tisočletja, ne uspeva več. Ljudje se ne menijo več za oblike religioznega življenja, za katere nimajo poslušalca. Miselni in obredni okovi padajo. Podirajo se meje, ki so ljudi ločevale in ustesnjevale. Religije imajo izredno priložnost, da zavržejo, kar jih pači, in da znova uresničijo izkustvo, brez katerega je vse ostalo kakor nič. Samo izkustvo je tisto, ki poraja in preverja teorije. Veroizpoved, ki črpa iz kodeksov in traktatov ter se k njim povrača, ko načrtuje svojo pot, je za duhovnost mrtva. Žal vidimo, da marsikje ni pravega poslušalca za zahteve časa. Namesto k izkustvu se religije obračajo po vzorcih zunanjih gibal in pišejo nove paragrafe. Ljudi ne pridobivajo z duhovnostjo, ampak z beat glasbo, z mehanizacijo in elektrifikacijo cerkvenih naprav, s pomočjo tiska, prihranjenega plitvega okusu, z metodami psihološke propagande, s scenami množične histerije (binkoštniki npr. v marsičem spominjajo na nekdanje bičanje in skakače), s pseudomeditativnimi srečanji itd. Ponekod skušajo Cerkev znova uporabiti kot politično orodje, npr. kot „predstražo krščanstva“, kot nosilca nacionalističnih gibanj, kot orodje politične subverzije itd.

Sedaj kaže spregovoriti tudi nekaj besed za naše razmere. Vse, kar sem zapisal zgoraj, velja tudi za naš prostor. Hoditi v cerkev marsikje ne pomeni več izraz religioznosti, ampak le še izraz pripadnosti sili, ki si glasno ne upa reči, da je v opoziciji, ki pa to je in ki med vrsticami to jasno pove. Organizacija za religijo se tako spreminja v organizacijo za nekaj drugega.

Zmotno je mišljenje, da je pri nas z religioznostjo kaj dosti drugače kot npr. v Fran-

ciji. Ko beremo, da v neki francoski nadškofiji ni niti enega kandidata več za duhovniško službo, to ne more biti povod za zadovoljstvo, češ, pri nas je glede tega veliko bolje. Večji odstotek ljudi, ki se udeležuje obredov, in večji odstotek duhovniškega naraščanja namreč nista nujno odsev večje religioznosti, ampak posebnih okoliščin, v katerih živimo. K tej pa sodi tudi vloga Cerkev kot telesa, ki omogoča (tudi če to ne bi hotela) izražanje političnih opozicionalnih teženj. Prav zato je pri nas še toliko večja nevarnost, da organizacija za vero postane organizacija proti njej.

Ko danes razpravljamo o veri, in to še zlasti o veri pri nas, se često brez potrebe zapletamo, ker ne ločimo iskrene vere od njenih potvorb. Iskrena vera je tista, ki vre iz srca in se ne pusti ujeti v to ali ono ideologijo. Sprejema veliko tega kar učijo razne religije, ne sprejema pa kar vsega, kar ta ali ona religija ali sekta ponuja. K tej veri štejemo vsako odkrito in pristno spoznavanje resnice in spoznavanje človeških dolžnosti, pa najsi to spoznavanje govori o poslednji resnici še tako kontradiktorno. K vrhu kake gore je vedno mogočih več pogledov! Vse te poglede moramo spoštovati.

Mislím, da bi proti iskreni veri nihče nič ne imel, pa čeprav bi se z njo ne strinjal. Toda konflikt nastaja, ker je postala vera tudi pri nas žrtev političnih mahinacij. Že pred vojno, zlasti pa med njo, je postala Cerkev zlasti po nekaterih njenih višjih predstavnikih izrazito orožje reakcije in potem narodne izdaje. Trideset let po osvoboditvi se odgovorno cerkveno vodstvo v Ljubljani

O negativnih smereh, ki grozijo Cerkev spremeniti v orožje pravi veri sovražnih sil

štenih duhovnikov, ki se temu upirajo. Toda njihov glas je glas vpijočega v puščavi. Nižji duhovniki se podreajo višjim in tako nehoti postajajo orodje višje cerkvene politike. To je še en primer več, kako neizmereno zlo nastane, če se pokorščina duhu zaobrne v pokorščino ustanovi in po njenih hierarhih v pokorščino raznim nereligioznim silnicam, ki zlorabljajo Cerkev za svoje posebne posvetne namene. Da bi vse to ne bilo preveč očitno, ostaja resnica klerikalnih stremeljenj delno skrita za fasado neoporečnih spravljivih besed.

Človek, ki je s tem soočen, more reagirati s srdom, srd pa se lahko sprevrže v časih revolucionarnih pretresov v požig cerkve. Tako je bilo širom po svetu. Toda tisti, ki je resnično dvignil roko na cerkev, ni tisti, ki jo je požgal, ampak tisti, ki je s svojim ravnanjem znotraj Cerkev sprožil upor proti njej. Lepote verskih simbolov niso uničili ali umazali ikonoklasti, ampak tisti, ki so v imenu vere delali zločine. Značilne so zato izjave, ki jih je izrekel znani indijski religiozni in socialni reformator Vivekananda pred več kot pol stoletja: „To ni religija, kar vidiš vsepovsod naokoli... Ničesar ni, kar je prispevalo večji blagoslov kot religija, vendar hkrati ni ničesar, kar bi prineslo več groze kot religija. Nič ni prispevalo več k miru in ljubezni kot religija, toda nič ni povzročilo bolj strupenega sovraštva kot religija...“ Na potovanju po Evropi in Ameriki je dejal: „Samo pogledajte, kako so pokristjanili vaše prednike! Morali so se podvreči ali pa so jih pobijali, to je vse... Vi niste kristjani... Pojdite nazaj h Kristusu... Vse je hinavščina...“ Z enakimi ali podobnimi besedami je obsodil laž, ki se je vlihotapila v katerokoli religijo, bodisi hinduizem, islam ali druge.

Vse to pomeni, da je potrebna Cerkev v Sloveniji in seveda tudi drugod kar največjega prepiha, ki naj odnese s seboj vse tiste ljudi, ideologije in navade, ki niso drugega kot organski izrastek korenin, ki so bile 1945 načete, žal pa ne dokončno izruvane. Tak prepah je najavil zadnji koncil, ki je vzbudil veliko upanja. Vendar je danes očitno, da je koncil mrtev. Poizkus prebuditve je preplaval nasprotni val. Neuspeh evolucije kliče po revolucionarni prenovitvi, po resničnem prepihu. Tak revolucionarni duh sledi npr. iz naslednjega Matejevega opisa: „In Jezus je stopil v tempelj božji in je izgnal vse, ki so v templju prodajali in kupovali; prevrnil je mize menjalcem in stole prodajalcem golobov in jim rekel: Pisano je: Moja hiša naj bo hiša molitve; vi pa ste iz nje napravili razbojniško jama.“

Dokler pa prepiha ni in nič ne kaže, da bi do njega kmalu prišlo, je razumljiv ves sum in vsa kritika, ki včasih zadene po nedolžnem tudi pravega vernika.

Vse to pomeni, da je Cerkev predvsem žrtev sama sebe. Zato nima nobene pravice prikazovati se kot žrtev nekoga drugega in še manj soditi o sebi, da je čuvar in porok svobode vere.

Ob koncu samo še vprašanje, odkod moč tem negativnim smerem, ki grozijo Cerkev zopet spremeniti v usodopolno orožje pravi veri in pravi narodnim interesom sovražnih sil? Odgovor je vsaj delno v tem, da te smeri pobirajo in „zagovarjajo“ kake vrednote, ki smo jih po nepotrebnem zavrgli, ali pa zapolnijo vakuum, ki ga je ustvarila brezbriznost na nekaterih področjih življenja. Delajo torej podobno kot razna reakcionarna gibanja na Zahodu, katerih boj za kake vrednote je le prevara, za katero skrivajo svoje pravo bistvo.

Nekateri mislijo, da so okoliščine, ki sem jih opisal, nevarne za družbeni napredek. Dodati pa je treba, da so predvsem nevarne tudi za vero samo. Zato sem moral uporabiti tudi nekaj ostrih besed. Toda svoj vzor imajo v tehle nič manj prizanesljivih besedah: „Gorje vam, pismouki in farizeji, hinavci, ker ste podobni pobeljenim grobovom, ki se od zunaj kažejo čedni, znotraj pa so polni mrtvaških kosti in vsake gni!obe; tako se tudi vi od zunaj kažete ljudem pravilni, znotraj pa ste polni hinavščine in krivice.“

Prim. dr. Jurij Zalokar
Begunje

Sklep o štetju...

(Nadaljevanje s 1. strani)

mo tako v notranjosti države kakor z apelom na državo matičnega naroda ter z informacijo svetovne javnosti tudi pred mednarodnimi forumi podvzeli vse možne korake, da preprečimo revizijo državne pogodbe in dosežemo uresničitev naših pravic povsod kjer živimo. —

Na predvečer odločilnega strankarskega vrha sta Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in

Narodni svet koroških Slovencev v brzojavki, ki sta jo poslala kancelerju Kreiskemu, ponovno protestirala proti vsaki obliki ugotavljanja manjšine. Osrednji organizaciji sta opozorili, da eskalacija nemškega nacionalizma v zadnjem času dokazuje, da taka oblika reševanja manjšinskih vprašanj vodi le k zaostritvi položaja. In poudarili sta, da je rešitev možna samo v sporazumu s prizadeto narodnostno skupino.

Solidarnostni komite ustanovljen tudi na Dunaju

Prejšnji teden — 18. 6. 1976 — je bil na Dunaju ustanovljen Solidarnostni komite za pravice in pospeševanje slovenske in hrvaške narodne skupnosti. V njem so povezane razne organizacije in osebnosti ne glede na politično-ideološko opredelitev. Predsednik je postal Ulrich Trinks, ki je vodilno sodeloval že pri dosedanjih solidarnostnih akcijah v podporo boja koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov proti ugotavljanju manjšine in za dosledno izpolnitev člena 7.

Na svojem ustanovnem zboru se je komite baval z zadnjimi dogodki na Koroškem in je v tej zvezi izdal obširno izjavo za tisk, v kateri zavzema stališče zlasti k atentatu v Velikovu. V izjavi uvodoma ugotavlja, da je postavitev Steinacherjevega spomenika izvala pri velikem delu avstrijskega prebivalstva začudenje in ogorčenje; za utemeljitev navaja komite podrobnosti iz Steinacherjeve nacistične preteklosti. Postavitev spomenika takemu človeku „ponovno dokumentira skrajno samovoljno obliko premagovanja preteklosti v Avstriji“, poudarja komite v svoji izjavi in meni, da spomenik poleg tega tudi ni prispeval k potrebnemu izboljšanju odnosov med obema narodoma na Koroškem, marveč je nasprotno pomenil nov afront proti Slovincem, kar vidi komite tudi v sedanjem prizadevanju tiska in celo deželnega glavarja Wagnerja, da bi krivdo za razstrelitev spomenika naprtli koroškim Slovincem. Solidarnostni komite odločno obsoja vsako uporabo sile in nasilja ter ugotavlja, da take akcije koristijo le sovražnikom koroških Slovencev za opravičevanje protislovenske gonje in dejavnosti, hkrati pa ovirajo tudi razvoj solidarnostnega gibanja. Zato je komite mnenja, da je šlo pri atentatu za načrtno provokacijo manjšini sovražnih sil.

Vsekakor pa je tak atentat možen samo v političnem ozračju, kakršno danes vlada na Koroškem, meni komite v svoji izjavi ter opozarja, da namerava zvezna vlada kljub odločnim protestom demokratične javnosti, kljub množičnim solidarnostnim zborovanjem za pravice manjšin in kljub odločnemu odporu koroških Slovencev še naprej popuščati pri-

tisku nemških nacionalistov in vodstva v deželnem zboru zastopanih strank. „Rezultat take neodgovorne politike more biti le nadaljnja zaostritev manjšinskega problema, poslabšanje odnosov med obema narodnima skupinama na Koroškem ter eskalacija nacionalizma; take razmere pa so rodovitna tla za protidemokratski razvoj.“

Odločno solidarnostni komite poudarja, da samo enoten in odločen politični boj koroških Slovencev in nemškogovorečih demokratov na Koroškem in po vsej Avstriji lahko prepreči manjšinam sovražno politiko zvezne vlade ter doseže popolno in brezpogojno uresničitev člena 7 državne pogodbe.

Podobno stališče je zavzel tudi celovški Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev, ki je prav tako ugotovil, da je tako postavitev kot razstrelitev Steinacherjevega spomenika koristila samo manjšini sovražnim silam v Avstriji; odgovornost za trenutno zaostritev položaja pa nosijo zvezna vlada in parlamentarne stranke, ker so proti popolni uresnitvi pravic manjšin. Z vsi odločnostjo komite zavrača poskuse deželnega glavarja Wagnerja in zveznega kancelerja Kreiskega, da bi krivdo za atentat zvalila na koroške Slovence. Komite naglašja, da je predstavljala postavitev Steinacherjevega spomenika le del nemškonalionalne in manjšini sovražne politike na Koroškem. Končno se zavzema za dosledno izpolnitev člena 7 ter odklanja sleherno obliko ugotavljanja manjšine.

Gojenci dijaškega doma SŠD v Celovcu, Tarviser Straže 16 vabimo v ponedeljek 5. julija 1976 ob 19.30 uri v dijaški dom na

ZAKLJUČNO PRIREDITEV

pod geslom „to smo mi“

Prisrčno vabimo starše in prijatelje mladine. Gojenci doma

Preštevovanje manjšin...

(Nadaljevanje s 1. strani)

bi republika Avstrija čimprej in v celoti izpolnila obveznosti iz te pogodbe na način, ki bi ga določili v neposrednem dialogu slovenske in hrvaške narodnostne manjšine z avstrijsko vlado.

Jugoslavija je stalno poudarjala, da želi neoviran in najširši razvoj odnosov in sodelovanja s sosednjo Avstrijo. To je potrdila tudi v pogovorih, ki so jih imeli jugoslovanski in avstrijski državniki v zadnjem času, kar je omogočilo, da je v odnosih med državama na nekaterih področjih prišlo do pozitivnih premikov.

Toda jugoslovanska vlada želi opozoriti, da po določitvi tega pomembnega vprašanja v jugoslo-

vansko-avstrijskih odnosih, kakršno je ta trenutek ubrala Avstrija, ni v duhu pogovorov, ki so jih nedavno imeli jugoslovanski in avstrijski državniki, in da izvedba najnovejšega avstrijskega tristranskega dogovora ne bo koristila prizadevanju za utrditev mednarodnega zaupanja, brez česar ne morejo biti uresničene niti želje Jugoslavije niti Avstrije po vsestranskem zboljšanju odnosov in sodelovanja med obema sosedama.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

Slovenski socialisti

KRITIČNO O MANJŠINSKI POLITIKI SPÖ IN VLADE

Skupina nad 50 mandatarjev, funkcionarjev in zaupnikov SPÖ, ki so pripadniki slovenske narodne skupnosti na Koroškem, je poslala predsedniku Socialistične stranke Avstrije kancelerju dr. Kreiskemu pismo, v katerem kritično zavzemajo stališče k trenutni manjšinski politiki stranke in vlade zlasti v zvezi s sklepom o preštevovanju manjšine.

Posebej podpisniki izjave poudarjajo, da je reševanje podprtih vprašanj možno samo sporazumno in v sodelovanju s prizadeto narodno skupnostjo.

Zbirajmo neznano slovensko narodnoosvobodilno pesništvo!

Filozofska fakulteta ljubljanske univerze načrtno zbira po vsem slovenskem prostoru pa tudi na Primorskem in Koroškem, kjer so se slovenski pod Hitlerjevo okupacijo upirali, trpeli in upali, še neznane partizanske, jetniške in taboriščne pesmi, pesmi izgnancev, izseljencev, prisilnih mobilizirancev v Hitlerjevi vojski, pa tudi kake spise, pisma in kakršnokoli dokumentarno gradivo, bodisi napisano v knjižni slovenščini, v kakem slovenskem narečju ali celo v kaki jezikovni mešanici (npr. slovensko-nemški iz taboriščnih razmer). Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji je prevzelo nalogo zbiratelja za kakršnokoli gradivo te vrste, zato prosi za sporočila, kje dalo kaj takega najti. Lahko da je kak spis ali kaka pesem s takšno vsebino že iz časa pred drugo svetovno vojno ali pa kakor leto po 1945, kakorkoli — prosimo za obvestilo. Če pa kdo more poslati original, ga bomo fotokopirali in mu ga skrbno vrnili.

Naš naslov: Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji / Verband der slowenischen Schriftsteller in Österreich, H.-Heine-Gasse 50/II, 9020 Celovec/Klagenfurt.

PISMO BRALCA Pomilovanja vredna Kotmara vas

Nad petdeset let nobenemu naših „Abwehrkämpferjev“ ni padlo v glavo, da bi si nabavili tisti brambovski prapor (saj to sami pravijo). Na „srečo“ pa se je prišel v našo občino neki tujec po imenu Jesenitschnig, ki je tako dolgo „pregovarjal“ naše občane, da so nekateri popustili in da ga sedaj že imamo. K blagoslovljivi bandero so navlekli ljudi iz vseh vetrov Koroške, kar je potrdil tudi predsednik teh mogočnjakov, ko je pozdravil Korošce od Zgornje Koroške pa do Labotske doline. Med govori je bilo slišati znane besede proti manjšini, ki jih je vrabil na strehi čivkajo ter ploskanje in rjovenje, podobno teletom, spuščanim prikrat v ogrado. Nato je sledila še maša (Feldmesse), ki pa je večini bila le deveta briga. Vprašali bi, kako dolgo se bodo še zlorabljale maše za takšno komedijo. Seveda tudi ni nič novega, da so vsi govorniki od Jesenitschniga preko Bacherja, Feldnerja, Samesa in Einspielerja trobili v en rog.

Tudi policije ni manjkalo. Slišali smo, da je neki „uniformiranec“ v rjavi obleki, ko se je srečal z nekim policajem, tega nagovoril — „No bist Du a do“. Ko mu je policaj odgovoril, da mora skrbeti za red in mir, se je „rjavček“ pobahal in potkal na prsa — Ich brauch niemanden, Ich kann mich schon selber verteidigen.“

Ubogi mogočnjak, s kom se hoče spopasti, ko pa še kužek, ki je tekel mimo njega, ni vzdignil noge... da bi vsaj pri temu stresel svojo Jezo.

Naslov na uredništvu

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane društva na

OBČNI ZBOR

ki bo v nedeljo 27. junija 1976 ob 13. uri v planinski postojanki „Koči nad Arihovo pečjo“ na Bleščeči planini.

Prosim, da se občnega zbora zanesljivo udeležite. Odbor

„Tujci v domovini“ Dokumentacija kluba mladje

Klub mladje objavlja v posebni številki revije „mladje — literatura in kritika“ besedilo televizijske oddaje „Fremde in der Heimat“, ki jo je pripravila dr. Trautl Brandstaller pred enim letom za avstrijsko televizijo. Filmu, ki so ga oddajali 18. junija preteklega leta, je sledil razgovor merodajnih koroških politikov; tudi besedilo tega razgovora je objavljeno v posebni številki mladje.

Omenjena televizijska oddaja je na stvaren način prikazala trenutni položaj naše narodnostne skupnosti na Koroškem in zbudila pozornost ne samo v koroški javnosti. Pisma, ki jih je prejela avtorica in reakcije na oddajo v časopisju je izbral in komentiral sociolog L. Flaschberger, Ziljan.

Vrsta slik in ponatisa člankov Daima in Moritscha dopolnjujejo prikaz situacije koroških Slovencev, ki so postali na nastopnem govoru deželnega glavarja Wagnerja tudi uradno „tujci v domovini“, ko je ugotovil, da so pristni Korošci le tisti, ki ne znajo besede slovensko („Niemand wird daran zweifeln, daß ich ein echter Kärntner bin. Ich spreche kein Wort Slowenisch!“).

mladje dokumentation

zusammenfassung der kritischen literatur zur kritik

zum tv-film

Fremde in der Heimat

ein bericht über die situation der kärntner slowenen von trautl brandstaller (erschienen 18. juni 1975)

Brez dvoma je ta prva posebna številka mladje v nemščini „obvezno berilo“ za vsakega koroškega Slovence in za vse, ki se zanimajo in zasledujejo razvoj in usodo naše narodnostne skupnosti na Koroškem. Zvezek pa je lepo darilo tudi za Vaše nemškogovoreče prijatelje in znanke.

Posebna številka mladje obsega nad 100 strani. Cena: 40 šilingov (za dijake, študente, vojake, upokojence in preužitarje 30 šilingov). Stalni naročniki mladje dobijo popust 5 šilingov.

Posebna številka mladje naročite pri: klub mladje, 9010 Klagenfurt/Celovec, Postfach 307 ali pa s tem, da prenakazete na PSK-žiro-konto 1.145.775 omenjeno vsoto (seveda se bo klub mladje veselil vsake podpore). Inozemskim naročnikom bo klub mladje moral zaračunati poštnino posebej, v Avstriji jo plača sam.

Ob tej priložnosti se klub mladje zahvaljuje bralcem Slovenskega vestnika, ki so v tako lepem številu naročili informacijski list KLUB MLADJE INFORMATION.

klub mladje

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB vabi na

mladinski nogometni turnir

ki bo v soboto, dne 26. junija 1976 ob 14.30 uri na nogometnem igrišču v Globasnici

Sodelujejo nogometna moštva iz Globasnice, Šmihela, Sel in SAK

Ob 20. uri

vrtna veselica SAK

pri Šoštarju v Globasnici

Igrajo VESELI ROŽANI

Strojna v Mežiški dolini

V nedeljo 30. maja je Zveza združenj borcev Prevalje-Ravne vabila na odkritje spomenika padlemu partizanu Alojzu Kompanu-Znidaršiču. Temu vabilu se je radevolje odzvala tudi delegacija Zveze koroških partizanov, ki je ob tej priložnosti položila venec ter se tako poklonila njegovemu spominu.

Tovariš Znidaršič je padel 19. marca 1944 visoko na Strojni v borbi z Gestapovci in njihovimi pomagači. Čeprav je že poteklo nad 30 let od takrat, ko smo vodili naš težki partizanski boj, tega junaškega obdobja odpora proti fašističnemu okupatorju, ne bomo nikdar pozabili.

Odkritju spomenika se je odzvala velika množica ljudi. Slavnostni govor je imel soborec dipl. inž. Mitja Šipek, ki je podal lik tega zaslužnega padlega partizana. Nato je spregovoril predsednik Zveze združenj borcev Ravne na Koroškem o naši skupni borbi in se ob koncu zahvalil vsem tistim, ki so

pripomogli, da se je postavil lep spomenik in da se tako ohrani spomin na našo partizansko borbo tudi poznejšim rodovom. Tudi soborcu Karlu Polancu, ki je celo stvar organiziral, je bila izrečena iskrena zahvala. Nato so sledile deklamacije tamošnjih šolarjev in deklamacija, ki jo je zložil pesnik-domačin. Šentanevski pavri pod vodstvom dipl. inž. Milje Šipka pa so zapeli partizansko „Počiva jezero v tiho-li“ in še nekaj drugih.

Slavnostnemu delu je popoldne sledilo še tovariško srečanje v gostilni pri Oplazu. Spet smo si nekateri soborci segli v roke in obljubili, da se bomo v bodoče še večkrat srečali. Vrnili smo se domov navdušeni in z zadoščenjem, da tudi danes po takih letih še gojimo pravo tovarštvo in da bo to tudi v bodoče tako.

Organizaciji Zveze združenj borcev velja za povabilo in vso pozornost, ki ste nam jo izkazali, še prav posebna hvala.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

razpisuje v sodelovanju z osnovno šolo v Vuzenici ob Dravi

LIKOVNO KOLONIJO

v dneh od 22. do 28. avgusta 1976 v Vuzenici ob Dravi.

Ker je število mest omejeno, prosimo, da prijavite res samo otroke, ki jim je slikanje v veselje in so na tem področju v šoli odlični. Prijave je treba poslati vsaj do 9. julija 1976 Slovenski prosvetni zvezi, Celovec, Gasometergasse 10, kjer dobite tudi vse tozadevne informacije.

VLJUDNO VABIMO VSE

na otvoritev naše gostilne v središču Št. Jakoba v Rožu, ki bo v soboto, dne 3. julija ob 10. uri v obnovljenih prostorih.

Čakata Vas odlična kuhinja in dobra klet.

Vašega obiska se bosta veselila

SONJA in STANKO MATJAZ najemnika gostišča

RESTAVRANT „PODGRAD“